

# Nova Pravda

GLASILO NARODNEGA DELAVSTVA

Izhaja vsak četrtek. Uredništvo: Ljubljana, Miklošičeva  
cesta 22, telef. št. 46-18. — Uprava: Knafljeva ulica 5,  
telef. št. 31-22

Delavska izdaja  
„DOMOVINE“

Naročnina polletno 18 in celoletno 36 din. — Posamezna  
številka 1 din. — Račun Poštne hranilnice, podružnica  
Ljubljana, št. 17.751

## Praznik dela

Z delavskih Jesenic in okolice prihajajo poročila, da so priprave za I. delavski kulturni festival ali praznik v najpopolnejšem teku in da bo zato ta pomembna prirediteljska slovenskega kovinarskega delavstva vsesplošno veličastna, globoko resna in za razvoj slovenskega kulturnega snovanja tudi zgodovinsko važna. Mi mislimo, da je ta prireditev veličasten mejnik v miselnem razvoju slovenskega delavca in pa tudi, kar je najlepše in najplemenitejše na celi prireditvi,

v miselnem razvoju naše gospodarske ustvarjalnosti, gospodarske politike in socialnih hotenj.

V celih štirih dneh, v soboto in nedeljo 10. in 11. ter v soboto in nedeljo 17. in 18. avgusta se vrši na slovenskih Jesenicah, v trikotju treh držav, na meji dveh velikih sosednjih narodnih kultur prvi delavski kulturni festival, v katerem sodelujejo v bratski slogi in medsebojni požrtvovalni udanosti vsi ročni in duševni delavci, ki so zaposleni v tovarnah Kranjske industrijske družbe. Ta velika in pestra množica se bo te dni zlila v eno samo nezlomljivo in enotno duhovno skupnost, da

svetu in svojemu narodu pokaže vsa svojega velika kulturna in moralna bogastva, vse vrline svojih src in duš, veličino svojega duhovnega življenja in svojo ustvarjalno miselnost v pogledu na življenje in svet.

Vsa delovna posadka velikega podjetja na naši dragi slovenski zemlji, ob vznemirjenju večnih skalnatih mejnikov naše slovenske in jugoslovanske domovine, bo ta dan zbrana okoli ene velike misli: kako tudi z duhom, z notranjo vrednostjo svojega življenja, kako z utripi svojega srca, z čistimi mislimi, z lepo slovensko besedo in pesmijo služiti vekovitim lepotam in pravicam naroda in domovine. Te dni bo slovenski delavec, ki ima težak in truden korak, žuljave roke in od skrbi razguban obraz, na veličasten in nedvoumen način pokazal,

da ima svoje domovino, da ni brez domovine, da ima svoje toplo rodno gnezdo, da je živ del živca in večnega naroda, da hoče živeti globoko duhovno življenje, ki daje telesnemu obstanku šele pravo vrednost in pravi smisel.

Kulturni praznik slovenskega kovinarja je mogočen dokaz za to, da je tudi delavec nepogrešljiv in nujno potreben sestavni del vsenarodne kulture in da je tudi delavec dolžan, da za to kulturo kreše in ustvarja. Slovenski delavec je sposoben, da v vsenarodni kulturni vzajemnosti zavzame svoje odlično mesto in tako pove, da je njegovo duhovno življenje tesno povezano z narodovo usodo in da tudi delavec ne more stati ob strani, kadar je treba ustvarjati temelje za večjo in trajnejšo kulturo, ki je podlaga za pravičnejši in trajnejši socialni mir in s tem za večjo gmotno blagostanje delovnega naroda. Z lastno in samoniklo kulturo, ki naj je izraz mogočne vrednosti našega delavca, hoče

delovni človek povedati, da je on vreden višjega življenja in sposoben, da v narodu vrši svoje posebno kulturno, socialno in gospodarsko poslanstvo. S kulturno razgibanostjo, ki jo kažejo slovenske delavske množice v industrijski zaseki Jesenice-Javornik, je doprinešen dokaz,

da sta duša in duh teh množic prežeta narodnega ponosa in zavesti, da so te množice koristna in brezpogojno nujna dobrina našega kulturnega vzpona in trdna opora v obrambnih prizadevanjih za naš narodno-ljudski obstoj in napredek. Brez slovenskega delavca ni slovenske kulture

in ne more biti krepkega in popolnega narodnega pokreta ne v kulturi, ne v gospodarski in tudi ne v narodno-etnološki smeri. Kulturni delavec bo sposoben za nove družabne reforme, on je sograditelj na novih oblikah našega socialnega in gospodarskega življenja, s kulturo postaja naš delavec subjekt našega narodnega bogastva in polnovreden član vsenarodne delovne skupnosti ter s tem tudi koristen steber v vsaki individualni delovni vzajemnosti. Šele s kulturo delavca je izvedljiv tak gospodarski napredek, ki ima trajno in vsesplošno vrednost. Delavec brez kulture ne bo znal vrednotiti svojega lastnega dela, tak delavec se ne more dvigniti iz blatnih in prašnih tal v višino, v katerih je ozarjen ponos delavskega stanu in njegove velike narodne vrednosti.

S kulturo prihaja v delavčevu družino etika in morala, globoka ljubezen do novih rodov in smisel za skupna hotenja slovenskih družin za obstoj našega rodu.

Delavčeva kultura je znak, da je tudi kapital dobil smisel za vrednost in važnost narodne kulture. Tam, kjer ni delavčeve kulture, tam je kapital ostal brezsrčen, protinaroden, nevaran za naše narodne potrebe, tam je kapital ostal nesocialen, ki skriva v sebi kali za nevarna in škodljiva gibanja. Tam, kjer snuje in preobrazuje mogočen tok delavčeve kulture, so ugodna tla za pravilna razumevanja narodnih in državnih potreb, tam je mnogo smisla za resna in konkretna gospodarska vprašanja tamošnjih industrij in javnega življenja. Samo tam je napredek ljudskih množic in samega gospodarstva mogoč, kjer delavec sme glavo pokonci nositi, ker se zaveda, da je v narodovem kulturnem občestvu enakovreden in enakopraven.

Gospodarska in javna politika, ki hodi mimo delavčevih kulturnih potreb, je zgrešena, ona je neljudska, tuja, mačehovska, vredna prezira in sovraštva delovnih množic.

Kulturni festival je združen s sportnim festivalom. Simbolično je na ta način izražena ozka povezanost in notranja skladnost med kulturo in sportom. V skladni skupnosti so prikazani uspehi hotenja, da more le v zdravem telesu vstajati in ustvarjati zdrav duh. Sport ima služiti kulturi.

Sport brez kulture je golo uživanje, ki ostane brez trajnega učinka na narodovo napadalno in obrambno pripravljenost.

Sportnik, ki narodni duhovni kulturi ničesar ne daje, ni podedoval duha maratonskega tekača, ki mu je bila čast in veličina domovine najvišji ideal. Veličina domovine je v plemeniti kulturni sproščenosti!

Kulturni in sportni festival vodi in organizira Kranjska industrijska družba, podjetnik in delodajalec velike delovne množice, ki naj na festivalu pokaže svoje sportne vrline in kulturno vrednost svojega duha. Podjetje hoče pokazati, da spoštuje in vrednoti kulturo svoje delovne posadke, da tej kulturi hoče dati vso svojo gmotno in moralno pomoč. V tej volji je izražena pripravljenost, da kapital hoče služiti tudi širokim ljudskim kulturnim potrebam. Tem potrebam se služi v prvi vrsti z dobro tovarniško socialno politiko. Podjetje je krepko prelomilo s konservativno miselnostjo, naj kapital služi samo samemu sebi in svojim sebičnim ciljem. Dozorelo je spoznanje, da je taka sebičnost skrajno kratkovidna in za svoje lastne koristi nevarna. V vodstvu podjetja se izrazujejo višji in globlji pogledi na vrednost delovnega človeka, v gospodarsko snovanje je vlita miselnost nove gospodarske kulture, ki zahteva tudi lepšo socialno kulturo. Ta duh hoče biti iskren in nesebičen — ako ni, potem bo sportni in kulturni festival ostal samo bežen dnevni dogodek brez trajne vrednosti za plemenitev delovne vzajemnosti v tem velikem podjetju.

Hočemo, da je ta festival izraz spoštovanja do dela in delavca in visoko in iskreno priznanje veličine naše narodne kulture. S takim hotenjem bo podjetje zaoralo povsem nove brazde v njivo našega narodnega gospodarstva.

Zelimo, da bodo te brazde sočne in plodne, iz katerih naj krepko požene cvet nove gospodarske kulture, ki bo visoko dvigala prapor časti in spoštovanja do dela in delovnega človeka! Naše gospodarstvo naj spozna, da brez take kulture ni napredka! Jeseniški kulturni festival ima vsenarodno vrednost, ker ima postati svarilo in vzgled za našo gospodarsko in politično miselnost in dokaz, da brez kulture delavca ni gospodarskega napredka. Delavski kulturni festivali morajo postati bistvena potreba naše gospodarske politike. Jesenice odpirajo nove poglede na probleme gospodarstva. —ec.

### NA ZNANJE

Z današnjo številko smo ustavili list vsem članom N. S. Z., ki so v zaostanku s članarino, kakor smo napovedali. Prizadeti naj takoj spravijo v red svoje obveznosti in to sporoče upravi.

S prihodnjo številko bomo ustavili list tudi onim naročnikom, ki nimajo plačane naročnine.

Vsem prizadetim sporočamo, da smo finančno prešibki, da bi mogli list pošiljati zastonj.

Ker je Nova Pravda po svoji vsebini in obsegu največji delavski list in tudi najcenejši v državi, zasluži podpore vseh.

UPRAVA



# O reformah

Takrat že, ko je nastal strokovni pokret narodnega delavstva, je bila postavljena zahteva, da koristi posameznikov ne smejo ovirati interesov celote. Če hočemo zastopati resnične potrebe naroda, potem moramo brezobzirno izločiti gospodarski in socialni vpliv vseh onih, ki žive med nami samo radi samega sebe in ki ne opuste nobene prilike, da ne bi z vsemi sredstvi utrjevali svoj poseben in izjemen položaj. Pri tem jih prav nič ne moti, če so si svojo družabno in gospodarsko premoč pridobili na škodo celote. Prav vseeno jim je, če je njihov način pridobivanja povzročil bedo tisočev in če je način njihovega gospodarstva prinesel delovne odnose, ki so vzeli delovnemu človeku sleherno svobodo in možnost zaslužiti vsaj toliko, da bi zadostovalo za najskromnejše preživljanje.

Danes se tudi pri nas in to v krogih, ki so bili do nedavnega dejansko in miselno čisto drugače usmerjeni, poudarja potrebo o temeljni spremembi v gospodarstvu in socialni politiki. Spremembe naj bi predvsem vrnilo delovnemu narodu njegove osnovne človečanske pravice. Delovni narod naj bi postal soudeležen na narodnem bogastvu in prenehal naj bi se izjemen položaj izvoljenec. Ustvarilo naj bi se stanje, da bi bili vsi stanovni zadovoljni in seveda tudi vsi člani teh stanov.

Pravijo, da so gospodarske in socialne reforme potrebne radi vplivov, ki prihajajo z izjemnimi časi v katerih živimo. Lahko mogoče, da ti vplivi obstojajo. Vendar bi se veliko lepše slišalo, če bi se utemeljevale reforme iz notranje potrebe, iz prepričanja, da drugače biti ne more. Kajti reforme lahko izpeljejo v duhu potreb naroda le oni, ki so že od nekdaj čutili krivičnost obstoječega socialnega in gospodarskega stanja in ne mogoči oni, ki so danes le slučajni poborniki novih idej, ki prihajajo in ki jih ni mogoče ustaviti.

Najbolj zgovorni in tisti, ki žele, da bi se jih v nobenem času ne pozabilo, so izdelali že podrobne načrte, kako bi se naj vse naše gospodarsko-socialno in kulturno življenje preuredilo. Vržena je bila v javnost beseda: korporacija, in nekateri so že drugi dan vedeli, kako in kaj naj se vse uredi, da bo izrečni besedi in pojmu po vseh teoretičnih predpisih zadoščeno. Drugi so bili še bolj praktični, pa so že naprej razlagali načrte o bodoči ureditvi našega življenja, kateri jim bi za vse večne čase prinesli oblast. Prav tako, kot bi se šlo pri reformah za oblast in ne za pravice in to prav vsem brez izjeme, ki žive med nami.

Kar tako mimogrede nam učeni in prebrani gospodje ne bodo prinesli reform, katerih se delovni narod tako želi. Ne da se napisati programa, ki naj se že jutri izpolni, ne da bi ga narod doumel in sprejel kot nujno posledico lastnega doživljanja. Reforme niso enostavno uvoznisko blago, ki je za nas prav tako dobro, kot je bilo tam, kjer se je izdelalo.

Sicer pa čemu kar čez noč segati po nekkih reformah, ki se jih vsakdo drugače razlaga in narod sam še ni imel priložnosti, da pove svoje mišljenje. Dovolj imamo tudi drugače priložnosti, da pokažemo svojo napredno umerjenost v socialnih in gospodarskih vprašanjih, ki so z vso silo stopila na dnevni red. Prav v teh vprašanjih pokažimo iniciativnost reform, ki jih bo vsakdo razumel in tudi soglašal z njimi, če res tako srčno želimo novo dobo v socialni in gospodarski politiki.

Tako je na primer pri nas še vedno nereseno vprašanje preskrbe ljudstva z ceneni živili in življenjskimi potrebščinami sploh. Organizirajo naj se ljudske aprovizacije in predpišejo se naj cene za vse blago tako pri producentu kot pri nadrobni prodaji. Onemogoči se naj z najdoločnejšimi ukrepi prekomerno dobičkarstvo, verižništvo in nedovoljeno zbiranje zalog.

Ko bo enkrat to opravljeno in to ne samo s papirnati uredbami, se naj pristopi k organizaciji delovnega trga. Predvsem je pri-

četi z javnimi deli, da bo konec brezposelnosti. Tudi privatnemu gospodarstvu naj se z omogoči večjo aktivnost, da bo lahko zaposlilo še več delovnih moči.

Za tem naj se uredi odnosi med delodajalci in delavci. Preprišajo se naj za vse vrste dela minimalne mezde in obvezne kolektivne pogodbe. Kot se ne sme špekulirati z živili, ko se navija cena navzgor, tako se ne sme špekulirati z mezdami, ko se tlači cena navzdol.

Ko bode vse to troje izpeljano, bo delavstvo lahko nekoliko bolj prepričano, da prihaja doba resničnih reform in da je mnogo resnične volje, da se narodu ustvari boljši življenjski pogoji. Dokler se pa govori o reformah in to o najdalekosežnejših, ki naj iz temeljev spremene družabne odnose, in se pri tem z vsem veseljem uporablja stare koloseke, pa ni mnogo vere, da se z reformami resno misli.

## Masoni

Del časopisja se je pričel kot na povelje zaganjati v masono, ki naj bi bili zakrivali vse karkoli se je zgodilo slabega v našem kulturnem, gospodarskem in političnem življenju. Masoni so menda izdajalci naroda in vse njihovo delo je v službi tujih držav. Ko nam časopisje tako strašno prikazuje masono, ne pove, kdo so ti strašni tiči. Kako se pišejo in kje se nahajajo? Zakaj jim oblast ne prepove organizacij in zakaj jih enostavno vse ne pozapre, če so tako nevarni državi. Res, ne moremo razumeti, da se dan za dnem udarja na plat zvona, a vnetih državotvornih gasilcev pa ni nikjer, da bi pogasili masoni's ogenj. Narodni delavci nimamo prav nobenega povoda, da bi ščitili masono in kar soglašamo, da se masonerijo kot izrodek kapitalistične prenapetosti čez noč odpravi. Ugovarjamo pa proti temu, da se z masonerijo utemeljuje n. pr. likvidacijo Suzorja, kjer naj bi se po pisanju hrvatskih listov zbrala elita vseh masonov. Če je likvidacija Suzorja potrebna, potem je potrebna ne glede na to, kako se je zahotelo organizirati temu ali onemu uradniku Suzorja v organizaciji, ki jo je dovolilo notranje ministrstvo. Z gonjo proti masonom utemeljevati dalekosežne socialne reforme je gotovo nestvarno. Tembolj, ker smo n. pr. Slovenci zelo maloštevilno zastopani v svetovnem masonstvu. Menda bi vse slovenske masono lahko našli na prste ene roke. Pa še ti so bližje onim, ki kriče proti masonom, kot pa onim, katerim se o masonih v današnjih časih ne zdi potrebno razpravljati.

## Zvišanje plač in draginja

Izšla je uredba o izredni dokladi državnih uslužbencev in vpokojencev. Izredne doklade so namenjene delavcem in nižjim in srednjim kategorijam državnih uslužbencev. Izredne doklade bodo znašale za posamezne uslužbenca po 100 do 200 din na mesec in poleg tega še po 50 din na otroka.

Delavstvo, ki je zaposleno v zasebnih podjetjih, je z zadoščanjem sprejelo vest, da so se plače državnih uslužbencev vsaj nekoliko zboljšale. Zadovoljno je prvič zato, ker iz splošnih socialnih razlogov želi, da se položaj državnih uslužbencev kar najbolj zboljša in drugič tudi zato, ker se je z zvišanjem plač državnih uslužbencev z najbolj avtoritativne strani priznalo, da današnje izjemne razmere zahtevajo, da se prejemki vseh onih, ki žive od mezd, ali plač zboljšajo. Sedaj je prišel čas, da bo tudi delavstvo s tem večjim poudarkom lahko zahtevalo, da privatna podjetja zvišajo mezde draginji odgovarjajoče. Res je, da imamo že nekaj podjetij, ki so zboljšale plače svojim delavcem. Večina teh poviškov pa na žalost ni takih, da bi bilo delavstvo lahko z njimi zadovoljno. Z ozirom na rastočo draginjo se bodo morale že priznane draginjske doklade na novo regulirati. Mnogo je pa podjetij, ki od lanskega leta sem sploh še niso povišala mezd. Tem podjetjem

bo treba posvetiti posebno pažnjo in delavstvo pripraviti, da organizirano terja svoje pravice.

Ko je finančni minister obvestil javnost, da so plače državnih uslužbencev zvišane, je pravilno poudaril, da te povišek ne bo veliko koristil, če bi še naprej naraščala draginja. Finančni minister je poudaril, da se prizadeva, da vse ukrene, kar je za stabilizacijo cen potrebno. Pričakujemo, da bodo ti ukrepi tudi uspešni. To si tembolj želimo, ker imamo po dosedanjih uredbah o pobijanju draginje zelo slabe izkušnje.

Ponovno smo že ugotovili, da vse poviševanje plač ne bo nikomur koristilo, če se ne bo temeljito zajel val draginje. Borba proti draginji ne more biti enostranska in ne sme biti stanu v državi, ki bi lahko zase zahteval, da ga ne smejo zadeti prav nobene omejitve v svobodnem trgovanju z blagom. Ni dovolj, da samo nadziramo vmesno trgovino, tudi produkcijo morajo zajeti in to v polnem obsegu proti draginjski ukrepi. Ko bi bile enkrat cene ugotovljene pri izvoru, potem bi se moralo izločiti vso ono vmesno trgovino, ki za preskrbo konsumentskih krogov ni neobhodno potrebna. Vse kupčevanje za špekulacijo bi se moralo v kali zatreti. In če bi bilo mnogo dobre volje in odločne kontrole ter mnogo organizacijskih sposobnosti, bi bilo na mah konec dražitvi življenjskih potrebščin. Če se bo pa preganjalo draginjo samo radi lepšega, zato, da se tako mimogrede potolaži tiste, ki najbolj trpe radi draginje, potem draginje seveda nikdar ne bo konec.

## Pomoč tekstilnemu delavstvu

Na pobudo Narodne strokovne zveze se je vršila v nedeljo, dne 4. VIII. 1940 v prostorih ekspozitive Delavske zbornice v Mariboru konferenca predstavnikov tekstilnega delavstva iz Maribora in okolice, katere so se udeležili poleg zastopnikov Narodne strokovne zveze tudi zastopniki vseh ostalih strokovnih organizacij, zastopnik mestne občine mariborske in zastopnik Delavske zbornice iz Ljubljane. Na konferenco so bili povabljeni tudi zastopniki oblasti sreza Maribor levi in desni breg, kateri se pa iz neznanega vzroka konference niso udeležili.

Na konferenci je bil ugotovljen težak položaj tekstilnega delavstva, katerih družinam grozi vsled vedno večjih redukcij, uvedbe brezplačnih dopustov in skrajšanja delovnega časa, ob istočasnem stalnem naraščanju draginje, popolno propadanje.

Konferenca je soglasno sklenila, da se morajo nujno izvesti sledeči ukrepi:

1. Delavstvu se mora zagarantirati v času brezposelnosti potrebna sredstva za dostojno preživljanje. Na zvezo delodajalcev tekstilne industrije in na vsa tekstilna podjetja v dravski banovini naj se naslovi apel, da priznajo reduciranim delavcem v času brezposelnosti podporo po posebnem ključu, ki naj se določi po številu družinskih članov in sicer 50% plače za samca, do 100% za delavca z veččlansko družino.

V slučaju redukcij naj postopajo podjetja po socialnih vidikih in odobravajo pri krajših prekinjavah dela plačane dopuste, ako pa so redukcije neizbežne, naj se vrše sporazumno z obratnimi zaupniki in predstavniki strokovnih organizacij upoštevajoč socialne in gnotne razmere delavstva.

2. Kr. vladi naj se predloži izčrpno poročilo o sedanjem stanju redukcij v tekstilni industriji, ter zahteva nujno uzakonitev uredbe o postopanju pri omejevanju ali ukinitvi obratovanja tovarniških obratov, s katero naj se zaščiti prizadeto delavstvo.

3. Kr. vlada in odgovorni gospodarski činitelji naj nujno podvzamejo vse ukrepe, da se zajamči redno obratovanje tekstilne industrije in s tem polno zaposlitev tekstilnega delavstva.

Konferenca je sklenila zaprositi Delavsko zbornico, da nujno skliče konferenco predstavnikov tekstilnega delavstva za vso Slovenijo, na kateri naj se sklepa, kako za bodoče preprečiti udarce, katere mora sedaj prenašati tekstilno delavstvo.



# Politični pregled

Dunajski »Südost-Echo«, ki ima tesne stike z nemškimi zunanjim ministrstvom, objavlja članek o preureditvi v južnovzhodni Evropi. Svoj članek končuje z nastopnimi značilnimi stavki: »Če bi Nemčija in Italija ne bili tega prepričani, bi južnovzhodne države imele zdaj vlogo tistih 100 divizij, ki sta jih zapadni velesili potrebovali za svojo borbo proti Nemčiji.

**Nemčija tudi nima nobenih teženj, da bi si prisvojila nova ozemlja.**

To je menda doslej že dokazano. Nemčija tudi nima namena ovirati notranjo svobodo teh narodov in ni res, da v Berlinu gledajo na jugovzhod samo s stališča nekega kolonijskega dobavitelja sirovin. Nemčijo zanima samo možnost, kako bi se pridelovanje na jugovzhodu zvišalo in dvignila s tem tudi življenjska raven teh narodov. Če se sliši, da naj se razvoj pridelovanja na jugovzhodu kolikor mogoče spravi v sklad z nemškimi potrebami, je to samo priporočilo, katerega koristnost bodo voditelji južnovzhodnih gospodarstev razumeli. To in samo to je torkan razvpiti nemški načrt na jugovzhodu. Razume pa se, da je za južnovzhodne države prav, ako evropski stvarnosti pogledajo v obraz. Nemčija nima namena, da bi koga iztrgala iz domače zemlje in ga izročila drugam, da bi bil tamkaj spravljen ob svojo narodno bit. Toda Nemčija bo na tem vztrajala, da se popravijo največje krivice, ki bi bile storjene v mirovnih pogodbah.

Ameriške vesti javljajo, da je bil te dni dosežen v Moskvi sporazum za sklenitev nove trgovinske pogodbe med Zedinjenimi državami in Sovjetsko Rusijo

in da bo vsebina sporazuma objavljena v uradnem sporočilu.

Kakor smo že poročali so Japonci aretirali v Tokiu in drugod nekaj tamkaj živčih Angležev, katere so osumili vohunstva. Nato pa so tudi v Angliji aretirali več Japoncev. Zavoljo tega je

**Izročil japonski veleposlanik po nalogu svoje vlade angleški vladi zahtevo, naj pojasni aretacije japonskih državljanov.**

Za primer, da ne dobi zadovoljivega pojasnila, grozi japonska vlada s prekinitvijo državnih odnosov. Na drugi strani je pa tudi angleška vlada izročila japonski vladi noto, v kateri zahteva izpustitev vseh aretiranih angleških državljanov. Napetost med obema državama je zelo velika.

Na sedmem zasedanju vrhovnega sovjetskega sveta dne 1. t. m.

**je imel predsednik sveta ljudskih komisarjev (ministrov) in komisar za zunanje zadeve Molotov velik govor,**

v katerem je obrazložil načela sovjetske zunanje politike. Glede odnosov z Nemčijo je rekel, da so ostali nespremenjeni. Sovjetska vlada je strogo nevtralna in odnosi Sovjetske zveze do Nemčije so čvrsti. Tudi odnosi z Italijo so se izboljšali. Glede odnosov z Anglijo je rekel, da je imenovanje Crippsa za angleškega poslanika v Moskvi znak angleške želje po izboljšanju odnosov s Sovjetsko Rusijo. Svoja izvajanja glede Balkana je Molotov začel takole: »V pogledu naših odnosov z balkanskimi državami

**je potrebno najprej opozoriti na dejstvo, da so uvedeni državniški odnosi z Jugoslavijo.**

Ako je na eni strani točno, da nas ne zadene nikaka krivda, ker ni bilo doslej državnih odnosov med Sovjetsko zvezo in Jugoslavijo, je treba na drugi strani reči, da je do uvedbe teh odnosov prišlo na predlog jugoslovenske vlade, ki ga je Sovjetska zveza sprejela. Smemo se prav tako nadejati, da se bodo naši gospodarski odnosi z Jugoslavijo postopno čedalje bolj razvijali. Takoj nato je glede Bolgarije pripomnil tole: »Naši odnosi z Bolgarijo se lahko smatrajo za redne in sme se takoj dodati, da ni med Sovjetsko zvezo in Bolgarijo nobenih

nasprotij. Glede sovjetsko-japonskih odnosov je Molotov ugotovil nejasnost,

**precej oster pa je bil nasproti Zedinjenim državam, ki ne priznavajo dejanskega stanja v Baltiku,**

medtem ko je poudaril prijateljske odnose z veliko nacionalno Kitajsko. Na koncu je Molotov pokazal na potrebo največje čuječnosti Sovjetske zveze in najstrožje pripravljenosti, tako da noben dogodek ne bo našel Sovjetske zveze nepripravljenosti.

Nedavno sta govorila po radiu švedski ministrski predsednik Hanson in minister za narodno obrambo Skiöld. V svojih govorih sta zavzela stališče do najnovejšega razvoja razmer v Evropi. Predsednik vlade je med drugim poudaril: »Osnovna značilnost švedskega naroda je njegova ljubezen do svobode. Iz te osnove se je razvil tudi švedski demokratski način, ki se mu Švedska nikoli ne bo mogla prostovoljno odreči.« Hanson se je dotaknil tudi zunanje-političnih vprašanj in naglasil, da

**bo švedska ostala tudi v bodoče strogo nevtralna.**

Minister za vojsko Skiöld je v svojem govoru poudaril, da se je švedska narodna obramba zelo izpopolnila. Švedska vojska je stalno v pripravljenosti, da z orožjem brani neodvisnost domovine. Vsak je odločno pripravljen, da postavi rajši vse na kocko, kakor pa da bi žrtvoval svobodo svojega naroda.

Vojaški odbor ameriškega senata je te dni s 13 proti trem glasovom odobril

**uvvedbo obvezne vojaške dolžnosti v Zedinjenih državah,**

vendar v nekoliko drugačni obliki, kakor jo je predložilo ministrstvo za vojsko. Zdaj pride predlog še pred celotni senat, kjer bo verjetno sprejet še v tekočem tednu. Pred vojaškim odborom senata se je razvila o uvedbi vojaške dolžnosti daljša razprava. Nekaj govornikov je bilo proti predlogu, odločil pa je nastop predsednika vojaškega odbora Shepholda, ki je dejal, da je uvedba vojaške dolžnosti po njegovem mnenju potrebna zato, ker bo po njegovem trdnem prepričanju Nemčija poskusila napad na Zedinjene države. V zdajšnji obliki določa predlog, kakor ga je sprejel vojaški odbor, uvedbo enoletnega vojaškega urjenja za vse moške med 21. in 31. letom. S tem bi bilo obvezano za vojaško službo skupno 12 milijonov moških.

V sofijskem »Dnesu« je izšel uvodnik o bolgarski zunanji politiki. V članku čitamo med drugim: »Leta 1915. smo bili v vojni na strani Nemčije, da bi uresničili svoj narodni smoter. Bratstvo orožja z nemškim narodom je povežalo našo usodo z ono Nemčije. Polnih 20 let je morala naša država prenašati posledice vojaške zveze z Nemčijo

Naša zunanja politika je imela v tem času eno samo smer: niti za trenutek nismo sprejeli sramotnih krivic, ki so nam bile vsiljene, in

**niti za trenutek nismo izgubili vere v bolgarsko pravico, za katero smo se ramo ob rami borili z našim zaveznikom Nemčijo.**

Bili smo spremembo mej. Toda naš glas je moral biti umerjen, skoro tih, kajti Bolgarija je bila obdana od sovražnikov. Vsak Bolgar je vedel, da bo nastopil konec našemu trpljenju šele, ko bo naš veliki vojni zaveznik spet vstal in bo v stanju, da zahteva popravek mirovnih pogodb. Ta trenutek je zdaj prišel... Po nemških zmagah, italijanskem nastopu in blagohotni nevtralnosti Rusije je zdaj vse jasno, da ni sile, ki bi mogla spet postaviti Evropo pod staro krivično ureditev...

Prva pogajanja med Bolgarijo in Rumunijo zaradi Dobrudže so končana. Imel jih je rumunski poslanik v Beogradu Cadere s predsednikom bolgarske vlade Popovom.

**Vse kaže, da bo Bolgarija lahko kmalu zasedla južno Dobrudžo.**

Glede na razgovore rumunskega poslanika Cadereja z bolgarskim državnikom se po-

udarja, da je bilo sporno le vprašanje mesta Silistrije. Bolgarija zahteva vrnitev tega mesta, da dobi meje z Rumunijo iz leta 1912. V razgovorih je bilo tudi govora o povrnitvi škode, ki jo je imela Bolgarija s tem, da je Rumunija upravljala 20 let Dobrudžo. Omenja še odškodninska vsota 18 milijard levov.

Moskovska »Pravda« objavlja članek, v katerem piše med drugim: Preteklo je skoro leto dni, ko je bila podpisana nenapadalna pogodba med Sovjetsko zvezo in Nemčijo.

**Dogodki, ki so se odigrali v zadnjem času, ne samo niso zmanjšali pomena sovjetsko-nemške pogodbe, temveč so pomen te pogodbe še povečali.**

V nadaljnjih izvajanjih naglašajo list nekatere odstavke iz govora Molotova, ki je rekel, da prijateljski odnosi med Sovjetsko zvezo in Nemčijo stane na najosnovnejših državnih koristih Nemčije in Sovjetske zveze.

Moskovski list »Krasnaja zvezda« prinaša članek o letalski vojni in pravi, da prehaja po francoskem polomu vojna v zapadni Evropi v novo dobo. Članek pravi med drugim, da so zavezniki tako zelo razdeljali Dunquerque in Calais, da Nemcem obe pristanišči ne moreta takoj koristiti, toda po drugi strani Anglija ne more preiti v ofenzivo.

**Nedvomno je Nemčija v letalstvu močnejša, toda če bo Amerika zares dobavljala Angliji po 3000 letal na mesec, bo morala Nemčija to upoštevati**

in bo morala vsekakor že zdaj gledati na to, da svojo letalsko premoč tudi z dejanjem pokaže. Izid boja med obema vojskujočima se strankama bo po mnenju lista odvisen največ od zmage v zraku.

Angleško letalsko ministrstvo je te dni objavilo,

**da so angleška letala bombardirala skupno že nad sto nemških mest.**

Posebno da so trpela pristanišča ob zapadni nemški obali, in prvi vrsti Hamburg in Bremen. Zlasti Hamburg da je na nekaterih mestih že skoro v razvalinah. V Bremenu so razbite, odnosno vsaj do nerabnosti poškodovane vse pristaniške naprave. V Leipzigu je bila bombardirana električna centrala. Posebno učinkoviti so bili napadi na važna nemška industrijska podjetja v Porenju. Angleška letala so razdeljala vrsto tvornic v Düsseldorfu, Essenu, Hammu in drugod. Pristanišča na Renu so bila v tolikšni meri poškodovana, da so nerabna za reden promet. Na to angleško poročilo pravi nemško poročilo med drugim, da Hamburg sploh ni nikjer razdejan in da tudi drugod niso angleška letala napravila tolike škode, kakor poročajo Angleži.

Angleški ministrski predsednik Churchill si je te dni ogledal obrambne naprave v južno-vzhodni Angliji. Angleški radio je v zvezi s tem objavil sporočilo z nastopno vsebino: Ministrski predsednik je ugotovil, da

**poskus nemškega vdora v Veliko Britanijo še zmerom ni izključen.**

Okoliščine, ker so Nemci razširili govorice, da ne nameravajo vpasti v Veliko Britanijo, ni upoštevati, ker doslej še nikoli ni bilo verjeti nobeni taki izjavi. Naša trdna in mirna odločitev, da se bomo branili, nas ne sme uspavati, temveč nas mora pripraviti do tega, da bomo stalno s skrajno napetostjo pazili na vsak možen poskus.

Na bojiščih v zadnjem času ni bilo posebnih dogodkov.

**Boji se vršijo samo v zraku.**

Nemška letala napadajo Anglijo, angleška pa Nemčijo. Boji se vrše tudi v Afriki skoro le v zraku. Enako se ni kaj posebnega zgodilo na morju. V Londonu zdaj ugibljejo, kdaj namerava izvršiti Nemčija napad na Anglijo. Neka vest iz Londona pravi, da računajo Angleži z napadom v nekaj dneh.

V Moskvi so bili te dni sprejeti na sejah vrhovnega sovjeta zakoni

**o vključitvi Litve, Letonske in Estonske v Sovjetsko zvezo.**

Vsem trem je priznan položaj samoupravnih zveznih republik. Ruska oblastva pozivajo vse begunce iz teh novih zveznih republik, naj se vrnejo, ker jih bodo sicer smatrali za izdajalce ter jih obsodili na smrt, če jih dobe.



Nedavno so se razširile vesti, da je papež ponovno skušal doseči mir.

V Vatikanu pa odločno zanikujejo vsa poročila, da bi Sv. Stolica zdaj posredovala ponovno za mir.

Prav tako zavračajo vesti, da bi angleški veleposlanik pri Vatikanu odletel v London z mirovnimi pogoji, katere naj bi zastopniki Sv. stolice dobili od Nemčije in jih potem izročili najprej Angležem.

United Press poroča iz Londona, da v Angliji pospešujejo letalske vaje ponoči, ker nameravajo izvesti še silnejše nočne napade nad Nemčijo, kakor so jih izvajali dosedaj. V avgustu je

**Anglija podvojila letalsko stražo nad Rokavskim prelivom in ob obali, ker bi bilo prav v tem času najlažje izvršiti napad na Anglijo.**

Odgovorni činitelji računajo, da je zdaj pravi čas za napad na Anglijo, ker je v tem mesecu plima v Angliji največja. Če bo morje mirno, bo to najugodnejša priložnost za nemški vdor v Anglijo. Ta največja plima bi bila nemškimi ladjam v veliko korist, ker se morje povzpne na precejšnjo višino in omogoča ladjam lažje pristajanje do krajev, kjer je v drugih časih zelo plitvo.

## Gospodarstvo

### Sejmi

10. avgusta: Brežice, Dob, Gornja Radgona, Podčetrtek, Rovte pri Logatcu, Slovenjgradec, Sv. Lovrenc na Dravskem polju, Sv. Lovrenc na Dolenjskem, Razkrižje;
12. avgusta: Sv. Jurij ob južni železnici, Rakel;
13. avgusta: Kamnik, Ljutomer;
14. avgusta: Leskovec pri Krškem;
15. avgusta: Ptujška gora, Irča vas (Šmihel-Stopiče);
16. avgusta: Ptujška Gora, Cerklje pri Kranju, Velike Lašče, Lož, Rakičan, Škofja Loka, Šmarje pri Ljubljani, Trebnje, Vače, Mozirje, Oplotnica, Sevnica ob Savi, Vuzenica, Lesce.

### Vrednost denarja

Na naših borzah smo dobili v devizah dne 6. t. m. (prve številke službeni tečaj, druge v oklepajih tečaj na svobodnem trgu).

1 angleški funt za 171.69 do 174.89 (za 212.35 do 215.55) din;

1 ameriški dolar za 44.25 do 44.85 (za 54.80 do 55.20) din;

1 švicarski frank za 10.08 do 10.18 (za 12.46 do 12.56) din.

Nemške klirinške marke so bile po 14.80 din. Vojna škoda se je trgovala v Beogradu po 440 din.

### Tedenski tržni pregled

**GOVED.** Za kg žive teže so se trgovali: na mariborskem sejmu: debeli voli po 7 do 8, poldebili po 6 do 7, plemenski po 6.50 do 8, biki za klanje po 5 do 7, debele krave po 6 do 7, plemenske po 5.30 do 7, klobasarice po 4 do 5, molzne krave po 5.50 do 8, breje po 5 do 7, mlada živina po 6.50 do 7.50, teleta po 6 do 7.50 din; V Kranju: voli in telice I. po 9.25, II. po 8.50, III. po 7.25, krave I. po 8.50, II. po 7.25, III. po 6, teleta I. po 9, II. po 8 din.

**SVINJE.** Za kg žive teže so se trgovali: v Kranju: špeharji po 12 do 13, pršutarji po 11 do 12, v Celju: špeharji po 11, pršutarji po 10, v Kočevju: špeharji po 12 do 13, pršutarji po 10.50 do 12 din.

**KRMA.** V Konjicah: seno 65, slama 30, v Kranju: seno 130, slama 75, v Celju: lucerna 160, seno 90 do 95, slama 50 din za 100 kg.

**VOLNA.** V Kranju: neoprana 28 do 35, oprana 38 do 42, v Konjicah: neoprana 35, oprana 50 din za kg.

**SIROVE KOŽE.** V Kranju: goveje 12 do 14, telečje 18 do 20, svinjske 6 do 8, v Celju: goveje 10 do 13, telečje 18, svinjske 6 do 8, v Kočevju: goveje 10, telečje 17, svinjske 6 din za kg.

**ZABELA.** V Celju: slanina 20, svinjska mast 23 do 24, v Kočevju: slanina 18 do 20, svinjska mast 24, v Kranju: svinjska mast 23, v Konjicah: slanina 20, svinjska mast 22 din za kg.

**JAJCA.** V Konjicah, Kranju, Kočevju in Celju po 1 din za kos.

**MLEKO.** V Kranju 2.50, v Celju 2.50, v Kočevju 2 do 2.50 din za liter.

**SIROVO MASLO.** V Kranju 34 do 38, v Celju 30 do 34, v Kočevju 32 do 36 din za kg.

**DRVA.** V Kranju (trda) 120 do 140, v Celju (trda) 120, v Kočevju (trda) 90 do 100 din za kubični meter.

**VINO.** V konjiškem okolišu se je dobilo pri vinogradnikih navadno mešano vino po 4.50, finejše sortirano po 5 do 6 din za liter.

**MED.** V Konjicah 20, v Kranju 24 do 26, v Celju 22, v Kočevju 20 din za kg.

**FIŽOL.** V Konjicah 600, v Kranju 500 do 700, v Celju 600 do 800, v Kočevju 600 do 700 din za 100 kg.

**KROMPIR.** V Konjicah 250, v Kranju 200 v Celju 200 do 250 din za 100 kg.

### Drobne vesti

Podražitev v Italijo izvažane živine. Minister za trgovino in industrijo je odobril zvišanje cen vsem vrstam v Italijo izvažane živine za 50 par pri kilogramu. Ta podražitev velja od 29. julija. Ravnateljstvo za trgovino s tujino bo torej plačevalo izvoznikom prvovrstne vole po 10.25 din franko Reka. Ker znašajo stroški 1.50 din pri kg, bodo dobivali izvozniki prvovrstnih volov povprečno 8.75 din franko nakladalna postaja.

Finančno ministrstvo o pomanjkanju sladkorja. Iz finančnega ministrstva javljajo, da ni res, da bi sladkorne tvornice zadrževale mnogo sladkorja v skladiščih zaradi napovedane podražitve za en dinar pri kilogramu. Zaradi zakasnele setve sladkorne pese sladkorne tvornice letos ne bodo mogle začeti izdelovanja sladkorja 1. septembra kakor lani, temveč 20. septembra. Zato so se morale zaloge sladkorja, ki so jih imele tvornice 1. junija, razdeliti na dva meseca in 20 dni. Vsak mesec pride na trg 800 vagonov sladkorja, torej večja količina kakor lani. Dne 1. avgusta so znašale zaloge sladkorja v tvornicah 1400 vagonov in po tem razporedu bo razprodano v avgustu 800, v septembru pa 600 vagonov sladkorja. S tem bodo zaloge sladkorja v tvornicah izčrpane v času, ko se začne izdelovanje novega sladkorja.

Slab pridelek pšenice v Bački. Pšenico zdaj v Bački mlajijo. Pridelek je slab po kakovosti in količini. Povprečno so pridelali na oral po štiri do šest metrskih stotov, medtem ko so lani pridelali po 10 metrskih stotov. Slab je tudi pridelek ječmena in drugega žita. Dobro kaže turščica.

Na banovinski kmetijski šoli na Grmu pri Novem mestu se začne novo šolsko leto začetku novembra. Šola ima dva oddelka: letno in zimsko šolo. Letna šola traja eno leto, zimska pa dve zimi po pet mesecev. To zimo, ki pride, bo II. tečaj zimske šole. Letos se torej sprejemajo učenci samo v celoletno šolo. Vsi učenci bodo stanovali v zavodu, kjer bodo imeli vso oskrbo. Sprejemajo se pridni, dovolj nadarjeni sinovi kme-

F. Gobey:

## Umor na plesu

4

»Prav to, da si jo brez vzroka zapustil, me potrjuje v domnevi, da se ne motim. Dobro te poznam. Tvoje srce ne more biti prazno. V katero si se pa zagledal? V markizo Barancos? To bi se vsaj izplačalo. Vdova je in deset milijonov ima kakor nič.«

»Preveč visoka je.«

»Pa kakšna druga. Jaz se nikoli ne zmotim.«

»Dragi moj, ne bi ti mogel priseči, ali sem zaljubljen ali ne. Sam ne vem. Neko dekle mi je všeč in morda se bom zagledal vanjo, toda zaenkrat se še nisem dovolj. Jutri bom pa vsekako obiskal strica in mu povedal, da sem se povrnil na pravo pot. Prosil ga bom, naj pospeši moj sprejem v državno službo.«

Stotnik je čutil, da mu hoče Gaston prikriti svoj novo ljubezen.

Potem je prišel Prebord še z nekaterimi tovariši in spet odvedel Gastona k bakaratu.

Ker se je Darcy že pomiril zaradi Goliminove smrti, pri kateri sebi ni mogel ničesar očitati, in ker je upal, da ga Julija ne bo zapletla v zaslišanje, je sklenil, da ji bo poslal dragoceno darilo in da pri tem tudi sobarice ne bo pozabil. In povabilo na igro mu je bilo kar všeč, da ga vsaj Nointel ni več moril s svojimi nauki.

Igrali so za velike vsote. Darcy je imel srečo. Ob treh je že dobival, deset tisočakov, prav toliko, kolikor je namenil Juliji. Poslovlil se je in odnesel denar s seboj.

Z njim je šel tudi general, ki se je vrnil, da se udeleži velike bitke. Na stopnicah mu

je čestital k uspehu.

»Ali nimate svojega voza?« je vprašal Gastona pri vratih. »Oba stanujeva v isti četrti, in če hočete, vas s svojim vozom odpeljem domov.«

»Hvala,« je odvrnil Gaston. »Noč je lepa, pa pojdem rajši peš.«

»To ni pametno. Dostikrat beremo o roparskih napadih. Zdajle imate v žepu precej denarja, pa bi staval, da ste brez orožja.«

»Palico imam, in to mi je dovolj. Lahko noč, gospod!«

Darcy je pustil generala in hitro krenil proti domu.

Stanoval je v ulici Montagne. Pri novi operi je še srečal nekaj ljudi, potem pa so bile ceste prazne.

Ko je prišel na Boulevard Malesherbes, je zagledal moškega in žensko. Ker je bila Julijina palača na drugi strani ceste, se je ustavil, da bi videl, kdo sta ponočnjaka.

Tedaj je opazil, da se hoče ženska otresti svojega spremljevalca. Takoj se mu je zadelo, kaj mora biti.

Gaston je bil preveč Parižan, da bi se bil vmešaval v tuje zadeve, toda po svojem značaju je bil tak, da je zmerom rad pomagal slabjšemu. Niso ga zanimale ženske, ki so ob poznih urah hodile po ulicah, toda tega ne bi bil dovolil, da bi kdo grdo ravnal z njimi v njegovi navzočnosti.

Ko ga je ženska zagledala, je stekla k njemu, njen zasledovalec pa za njo. Gaston je stopil bližje in spoznal v zasledovalcu Pre-

borda, lepega Preborda, ki se je rad hvalil s svojimi uspehi pri plemkinjah. In Prebord je debelo pogledal:

»Kaj? Vi ste, Darcy?«

Tedaj je ženska že prišla do njega in mu rekla:

»Gospod, rotim vas, varujte me! Ko boste zvedeli, kdo sem, vam ne bo žal.«

Čprav je glas ženske od razburjenja drhtel, se je Gastonu vendarle zdelo, da ga pozna. Neznankin obraz pa je zastirala gosta tenčica. Da bi se Darcy otresel Preborda, mu je rekel:

»Da, gospod, jaz sem. To gospodično bom vzel pod svoje varstvo. Ali bi radi kaj pripomnili?«

»Nič, prav nič, prijatelj,« je odvrnil mladi mož. »Gospodična je torej vaša znanka, jaz pa tega nisem mogel vedeti. Zdaj, ko to vem, prosim vašo tovarišico oprostjenja, vam pa želim lahko noč.«

Neznanka je prišla Gastona pod roko in mu šepnila:

»Ne pripravajte se zdaj z njim zaradi mene. Prosim vas!«

Prebord se je med tem že obrnil in šel.

»Prav imate. Že vem, kje bom gizdalina dobil. Kam naj vas pa spremim?«

»Če smem prositi... odvedite me v ulico Ponthien, na številko 97.«

»V ulico Ponthien 97? Torej se ne motim! Imel sem srečo, da sem postal zaščitnik gospodične Berte Lesterelove?«

»Spoznali ste me?«

»Po glasu. Človek, ki vas sliši, vas ne more več pozabiti... kakor ne more pozabiti vaše lepote...«

»Nehajte, gospod, prosim vas!«



žkih staršev, ki bodo po končanem šolanju ostali na kmetiji. Lastnoročno spisane prošnje, kolkovane z banovinskim kolkom za 10 din, je poslati ravnateljstvu kmetijske šole na Grmu čimprej, najkasneje pa do 10. septembra. Prošnji je priložiti: 1. krstni list, 2. domovnico, 3. zadno šolsko spričevalo, 4. spričevalo o npravnosti, kar velja za one prosilce, ki ne stopijo v zavod neposredno iz kake šole, 5. izjavo staršev, odnosno varuha (banovinski kolek za 4 din), s katero se zavežejo, da bodo plačali stroške šolanja (šolnino) in da bodo plačevali šolnino do konca šolskega leta, če bi njih sin ali varovanec brez opravičenega razloga predčasno zapustil zavod; 6. tisti, ki se potegujejo za banovinsko ali kako drugo štipendijo (podpora) iz javnih sredstev, morajo priložiti obvezno izjavo (banovinski kolek za 4 dinarje) staršev ali varuha, da bo njih sin, odnosno varovanec, ostal na domači kmetiji, v nasprotnem primeru pa da povrnejo zavodu sprejeto podporo iz javnih sredstev; 7. nadalje priložiti potrdilo občine: a) koliko je posestvo veliko (v hektarih), b) kolikšen je predpis nepravilnih davkov, c) število družine, posebej, koliko je še nepreskrbljenih otrok in morebitne druge družinske razmere, č) koliko redijo konj, goveje živine in svinj. Starost najmanj 16 let in najmanj z dobrim uspehom dovršena osnovna šola. Pri vstopu v šolo napravijo učenci kratek sprejemni izpit iz slovenščine in računstva. Hkratu preišče njih zdravstveno stanje šolski zdravnik. Mesečna oskrbnina znaša od 100 do 350 din po premoženjskih in družinskih razmerah prosilca in se plačuje mesečno v naprej. Prosilci za banovinsko znižano mesto morajo priložiti pod 6. navedeno obvezno izjavo in pod 7. navedeno občinsko potrdilo o velikosti posestva in višine letnih davkov z navedbo družinskih in gospodarskih razmer.

## Novice

\* **Kneginja Olga v Ljubljani.** Nedavno popoldne se je z avtomobilom pripeljala v Ljubljano Nj. Vis. kneginja Olga v spremstvu z dvorno damo. Obiskala je več trgovin in nakupila razne reči. Iz Ljubljane se je Nj. Vis. kneginja Olga odpeljala nazaj proti Gorenjski.

»Ali se se spominjate, da sva se prvič videla pri markizi Barancos?«

»Se. Lernerom sem vam hvaležna za pozornost, ki ste mi jo takrat izkazali. Kaj hočete! Moj položaj v svetu je pač tak. V družbi opridem samo kot pevka. Za denar moram peti.«

»To nič ne de. Po srcu in po vzgoji ste visoko nad večino žensk, ki jim morate peti. Če bi se malo potrudili, bi bili lahko že davno prva pevka v operi.«

»Ne žalujem za opero. Zadovoljna sem s sedanjim položajem.«

»Ali vas osamelost ne teži?«

»Moj bog! Ne morem reči, da bi bila preveč srečna, toda zadovoljna sem. So ženske, ki so srečnejše od mene, pa tudi take, ki so nesrečnejše. V samostanu sem bila vzgojena s prelepo tovarišico, ki me je imela zelo rada. Ona ima danes palačo, konje...«

»Oprostite, to vendar ni nikakšna nesreča.«

»To vam samo kar tako pripovedujem. Moja tovarišica je žal zašla na krivo pot. V začetku je bila učiteljica, pa je bila kmalu sita tega trdega kruha. Bila je siromašna kakor jaz, toda bila je častihlepna. No, nekdanja Julija Berthier se piše zdaj Julija Orival...«

Gaston se je stresel in to je opazila gospodična Lesterelova, ki ga je držala za roko.

»Ali jo poznate?« ga je vprašala.

»Ves Pariz jo pozna. Vi, gospodična, je pa niste potem več videli, kaj?«

»Videla sem jo. Nekoč pred dvema letoma me je prosila za neko uslugo in mi pisala, naj pridem k njej. Bila sem v njeni palači. Pokazala mi je svoje slike, svoje dragocenosti... Uboga Julija! Drago plačuje svoje bogastvo!«

\* **10letnica škofovanja dr. Gregorija Rožmana.** V četrtek je poteklo deset let, odkar je postal škof ljubljanske škofije g. dr. Gregorij Rožman, ki si je v tem času pridobil ugled in spoštovanje v vsem svojem dušnopastirskem območju in tudi izven njega.

\* **Odkritje Radičevega spomenika v Crikvenici.** V Crikvenici so imeli veliko narodno svečanost. Odkrit je bil prvi spomenik Stjepanu Radiću na Jadranu. Svečanosti je prisostvovalo nad 5000 ljudi. Pred spomenik je bilo položenih mnogo vencev, med njimi venec dr. Vladka Mačka. To je tretji v banovini Hrvatski odkriti spomenik Stjepanu Radiću.

\* **Smrt dr. Rika Fuxa.** V Ljubljani je te dni preminil g. dr. Riko Fux. Njegova smrt je globoko razžalostila pokojnikove prijatelje, javne sodelavce, predvsem Sokole in njegove poklicne tovariše magistratne uradnike. Rodil se je 1. 1887 v Metliki, v Beli krajini, ki je dala našemu narodu že toliko odličnih mož. Gimnazijo je obiskoval v Novem mestu, pravo je pa študiral v Pragi. Zlata Praga ga je privlačevala, ker je že kot dijak čutil slovansko. Zato se je tudi začel takoj udeleževati v praškem matičnem Sokolu. Ni pa bil le član tega društva, temveč je skrbno preučeval ustroj češkega Sokola. Med svojimi visokoškolskimi študijami je z drugimi našimi dijaki ustanovil v Pragi visokoškolski krožek v praškem Sokolu. V tem krožku je sodelovalo okrog 30 visokošolcev. Sokolskega dela pa tudi med počitnicami ni zanemarjal. Vneto je sodeloval v metliškem Sokolu, ki ga šteje med svoje ustanovitelje. Pozneje je imel zmerom veliko vlogo v našem sokolstvu, za katero ima zelo velike zaslugе. Časten mu spomin!

\* **Zastopnika vestfalskih Slovencev v Beogradu.** Oba zastopnika slovenskega delavstva na Westfalskem gg. Ivan Lindič in Pavel Bolha, ki sta prispela v Slovenijo skupaj z vestfalskimi otroki, sta se pred dnevi zglasila tudi v Beogradu, da bi tam z odločujočimi činitelji razpravljala o številnih vprašanjih, ki se tičejo naše kolonije v Nemčiji. Oba sta bila sprejeta pri ministru za socialno politiko in narodno zdravje g. dr. Budisavljevićem in pri ministru za telesno vzgojo g. Pantiću, ki je bil nekoč naš generalni konzul v Düsseldorfu. Obiskala sta pozneje tudi nekatere druge ministre.

\* **Obletnica smrti Stjepana Radića.** Kakor vsako leto bodo tudi letos proslavili obletnico tragične smrti pokojnega voditelja

Ko sta se tako pogovarjala, je Darcy opazil, da jima nekdo sledi. Obrnil se je, da bi videl, kdo je, pa je po težkih korakih človeka za njima sodil, da mora biti kakšen delavec. Zato se ni več brigal zanj.

Nekaj časa sta oba molčala. Zatopila sta se vsak v svoje misli.

Darcy je spoznal gospodično Lesterelovo na neki zabavi pri markizi Barancos. Gospodična ga je očarala s svojim glasom in s svojo lepoto. Odtlej ni potem izpustil nobene prireditve več, kjer je ona pela.

Ljubeznivo in prijazno mu je vračala pazljivost, ki ji jo je izkazoval, ko pa jo je nekega dne hotel obiskati, ga ni sprejela. Ko sta se potem prvič spet videla, mu je prijateljsko razložila, zakaj se ji je zdelo potrebno, da zapre vrata bogatemu mlademu možu, ki je nedvomno ni iskal s čistimi nameni. Njene besede so bile tako iskrene, da jih ji Gaston ni prav nič zameril. Nasprotno, še od srca se jih je veselil.

Tedaj se je začela ohlajati njegova ljubezen do Julije. Vendar pa ni mislil na zakon z Berto Lesterelovo, ker se je zavedal pomena takšne zveze s preprosto pevko. Zaenkrat pa se je odločil, da bo pretrgal stike z Julijo.

Zdaj mu je nepričakovan slučaj omogočil sestanek z Berto in zdelo se mu je, da bi bil velik tepec, če te priložnosti ne bi izrabil. Tembolj, ker se mu je zdelo zelo skrivnostno to, da je begala sama po mestnih ulicah v tako pozni uri. Hotel je to razjasniti in je pretrgal molk:

»Kaj ne, da vam je bilo nerodno, ko ste srečali tega Preborda. Odšel je iz kljuba kakšne pol ure pred mano. Stanuje na vogalu Haussmannovega boulevarda.«

hrvatskega kmečkega gibanja Stjepana Radića z zadušnicami po banovini Hrvatski. V Zagrebu bo zadušnica danes 8. t. m. v stolnici. Zadušnice se bo udeležilo vse vodstvo kmečko-demokratske koalicije. Po Zagrebu bodo danes razobesili črne zastave ali pa hrvatske narodne zastave s črnim florom. Med zadušnico bodo vse zagrebške trgovine zaprte.

\* **Obletnica mučeniške smrti Janka Lešničarja.** Dne 2. t. m. je poteklo deveto leto, odkar se je v brzem vlaku, ki je vozil skozi Slovenijo, Hrvatsko in Slavonijo v Beograd, v bližini Zemuna razpočil v kupeju prvega razreda peklenjski stroj, ki ga je bila zločinska roka namestila za naslonjalom. Pri tem napadu je umrl mučeniške smrti znani slovenski zadrudni delavec in novinar Janko Lešničar iz Celja. Svoječasni ravnatelj celjske Zadrudne zveze in takratni ravnatelj Oblastne zadruge za kmetijska posojila v Čupriji. Tragične smrti tega neumornega javnega delavca in plemenitega človeka se danes kakor vsako leto spominjamo z globoko žalostjo.

\* **Pohorska avtomobilska cesta slovesno izročena prometu.** V nedeljo je bila slovesno blagoslovljena in izročena javnemu prometu nova pohorska avtomobilska cesta Reka—Sv. Areh. Slovesnosti se je udeležilo na tisoče ljudi. Zlasti pri Sv. Arehu se je zbralo toliko ljudi, da je bil ves prostor okrog starodavne cerkvice sv. Areha in okrog Ruske kočee poln. Moderno zgrajena banovinska avtomobilska cesta veče obmejni Maribor s prvo in najstarejšo planinsko postojanko na našem zelenem Pohorju, z Ruško kočoo (1.250 m), in z obnovljeno »Planinko«. Kdor je kdaj gledal, po kakih poteh se morajo pohorski kmetje in njihova vprežna živina mučiti, bo priznal velik pomen te ceste, a ne samo za prebivalstvo vzhodnega Pohorja, marveč tudi za razvoj tujskega prometa v tem delu našega Pohorja. Stala je cesta okoli pet milijonov 600.000 dinarjev. Začetek slovesnosti je bil na začetku nove ceste na Reki, kjer je hočki župan g. Bernik pozdravil zastopnike državnih oblastev, občin in združenj. Med udeleženci svečane otvoritve pohorske avtomobilske ceste so bili ban dr. Natlačen, mariborski škof dr. Pomažič, general Golubović, polkovnik Ciler, podpolkovnik Maslač in drugi. Blagoslovil je cesto škof dr. Tomažič.

\* **Spomenica nemških staršev iz Kočevja, Novega mesta in Črnomlja.** »Deutsches

»Prav tam se mi je približal,« je rekla Berta brez zadrege. »Izmikala sem se mu in mu hotela uiti, pa mi je trdovratno sledil. Ulice so bile puste. Izenada sem začela teči, da bi prišla do kakšnega človeka. Prvega, ki bi ga bila srečala, sem sklenila prositi pomoči... Na Boulevardu Malesherbes me je hotel prijeti za roko. Če ne bi bila vas zagledala, bi bila umrla od strahu.«

»Prebordu bom jutri zjutraj poslal dve priči...«

»Ne smete.« je vzkljnila Berta. »Pomislite, kakšen škandal bi nastal, če bi se zvedelo, da sem ob tej uri begala sama po mestu. In vi... svoje življenje bi stavili na kocko zaradi mene. Ne smete! Roko mi dajte, da se ne boste z njim dvobojevali!« Njen glas je drhtel in njena roka je še bolj stiskala Gastonovo.

»Če želite, ga bomo pustil,« je odvrnil Darcy.

»Torej mi prisežete, da se ne boste dvobojevali?« je vzkljnila gospodična Lesterelova. »In zahvaljujem se vam, da ste me rešili. Zdaj vam moram še povedati, kako je to, da ste me dobili na cesti ob uri, ko bi morala že davno spat. Že zaradi tega morate to zvedeti, da me ne boste krivo sodili.«

»Ali ste kje peli?« jo je Gaston hitro vprašal.

»Če bi bila na koncertu, bi bila bolj oblečena in ne bi se vračala peš. Odkrila vam bom svojo skrivnost,« je ljubeznivo rekla. »Sestro imam. Njen mož je pomorski častnik pri trgovski mornarici in se bo te dni vrnil z dolge poti. Osemnajst mesecev ga ni bilo doma. Moja sestra je sama in razen tega še bolna. Prosila me je, naj pridem nočoj k njej. Okoli desetih sem se odpravljala od nje, tedaj pa je dobila sirota živčni napad.



Volksblatt« javlja iz Beograda, da so izročili zastopniki nemškega Kulturbunda pomočniku ministra za prosveto posebno spomenico nemških staršev iz srezov Novega mesta, Črnomlja in Kočevja, v kateri zahtevajo otvoritev nemških razredov na nekaterih šolah v teh srezih.

Po vesteh novosadskega nemškega glasila so pokazali v ministrstvu za prosveto veliko razumevanje za želje nemških staršev iz Slovenije.

\* **Kaj pravi zagrebški obzor o mladih ljudeh.** »Obzor« piše med drugim: »Pri nas je treba ugotoviti, da za zdaj še nikjer ne vidimo novih ljudi, ki naj bi bili poklicani, da vodijo neko novo politiko. Kdo naj bi nastopil danes pri nas na političnem pozorišču iz vrst mladega pokolenja in imel pri tem vsaj malo veljave? V Srbiji ni med mladim rodom nobene politične sile. Srbska mladina je politično prilično tako usmerjena kakor njeni očetje. Najmočnejši so med njimi levičarji, ki obsegajo del demokratov, del zemljoradnikov.

V Sloveniji sledi mladina v glavnem dr. Korošcu, dr. Kramerju. Tudi med slovensko mladino ni nobenih večjih političnih sil ter govorijo v njenem imenu starejši politiki. Na Hrvaškem je mladina v glavnem razdeljena med somišljenike Mačka, frankovce.

Gotovo pa je, da je hrvaška mladina nacionalno bolj enostransko v hrvaškem duhu razgledana kakor pa srbska ali slovenska v srbskem in slovenskem duhu.

\* **Konec prostozidarskih lož v Jugoslaviji.** Iz Beograda poročajo: Predsednik ministrskega sveta je kot zastopnik ministra notranjih del odredil, da se odlok ministra notranjih del o prepovedi zborovanj in sestankov najstrože izvaja tudi za prostozidarske lože. V zvezi s tem je sklenila velika loža izvršiti tudi razpust vseh ostalih lož na ozemlju kraljevine Jugoslavije.

\* **Bolgarski dijaki na Jadranu.** Dubrovnik obišče okoli 50 bolgarskih študentov, članov Jugoslovensko-bolgarske študentske lige.

\* **Ni imel pravice do naslova diplomiranega inženjerja.** Društvo inženjerjev v Ljubljani je ovadilo hmeljarskega nadzornika v Celju g. Janka Dolinarja, člana mestnega sveta in mestnega gospodarskega referenta in urednika »Slovenskega hmeljarskega«, mestnemu poglavarstvu v Celju, da neupraviče-

no uporablja naslov diplomiranega inženjerja. Mestno poglavarstvo v Celju je na podlagi te ovadbe uvedlo proti Janku Dolinarju kazensko postopanje in poslalo nato Društvu inženjerjev v Ljubljani uradno obvestilo, da je Dolinar Janko pri zaslišanju priznal, da nima pravice se podpisovati s takim naslovom. Izjavil je, da številke »Slovenskega hmeljarskega« od meseca aprila naprej nimajo več njegovega podpisa z naslovom diplomiranega inženjerja. Prav tako je izjavil, da se bo v bodoče podpisoval po predpisih in je vzel zadevni pouk na znanje.

\* **Smrtna nesreča na postaji.** Na postaji pri Devici Mariji v Polju je te dni stopil iz potniškega vlaka 39-letni kmečki delavec Josip Fabjan, doma iz Cornjega Potoka, na napačni strani in skočil na drugi tir. Prav tedaj je pridrvel mimo brzi vlak. Puh brzega vlaka je Fabjana z vso silo treščil ob vagon osebnega vlaka, ki je stal na postaji. Fabjanu je počila lobanja in je obležal na mestu mrtvtv.

\* **Smrt v potoku.** V potoku Mlinščici, ki teče pod Dolskim, so te dni našli truplo 44letnega Mihaela Mihelčiča, ki je bil po rodu od Sv. Križa pri Dolskem, sicer pa je bival v Gosposki ulici v Celju, kjer je njegova žena zaposlena kot hišnica. Nedavno je bil Mihelčič poklican na orožne vaje in služil je pri svoji edinici v Škofji Loki. Te dni je prišel v svoj rojstni kraj, se zglasil na občini in zaprosil za 50 din podpore. Podpora so mu odklonili, kar je Mihelčiča zelo potrla. Rekel je, da se bo pritožil in šel. Na občini so zasumili, da si utegne mož kaj hudega prizadejati, in so takoj orožnike opozorili nanj. Popoldne istega dne so otroci iz Dolskega, ki so se prišli kopat, opazili Mihelčiča, kako je ležal vznak v travi in pozneje spal. Ko so se vračali proti domu, so na istem kraju opazili vojaški plašč, bluzo, čepico in nekatere druge predmete, a Mihelčiča ni bilo več tam. Ko so se otroci v soboto popoldne spet šli kopat, so kose Mihelčičeve obleke še zmerom videli ležati na istem mestu. Takoj so zaslutili, da se je nekaj zgodilo, in so z novico pohiteli v vas. Ljudje so šli k potoku in po kratkem iskanju našli utopljenčovo truplo. V žepu bluze so našli dopisnico, naslovljeno na pokojnikovo ženo v Celju, s katero se poslavlja od svoje matere in od nje.

\* **Smrtna nesreča pri dirki motornih koles.** Z avtomobilom so pripeljali v ljubljansko bolnišnico 20letnega mehanika Ivana Jerina in 20letnega trgovskega pomočnika Ivana Pa-

kiža, oba iz Logatca. Logaški fantje, lastniki motornih koles, so priredili v nedeljo popoldne dirko, ki sta se je udeležila tudi Jerin in Pakiž. Na ovinku pa sta oba odletela z motorja in treščila v skale. Ponesrečenca so tovariši nemudno naložili na osebni avtomobil in prepeljali v Ljubljano, kjer pa so v bolnišnici lahko oddali samo Pakiža, ki ima hujše poškodbe na glavi in po rokah, medtem ko je Jerin že med prevozom umrl.

\* **Zrtev neprevidnega ravnanja s flobertovko.** V ljubljanski bolnišnici je umrl 10letni Pavel Brunček iz Trebeljevega. Brunček je bil v petek v družbi tovarišev, ki so ogledovali nabito flobertovko. Flobertovka se je nevesčemu fantiču v rokah sprožila in je krogla zadela Brunčka v brado in v vrat. Krogla mu je obtičala v zatilju. Po prevozu v bolnišnico se Brunčkove poškodbe sprva niso zdele smrtno nevarne, že v soboto pa se je njegovo stanje poslabšalo in nedeljo je umrl.

\* **V klet je padel in se ubil.** Na sejemu Ptujju je prišel tudi ugledni mesar in gostilničar g. Avgust Mlakar iz Šoštanja. Čez noč je vzel prenočišče v neki gostilni. Sedel je nekaj časa v gostilniški sobi, nato pa je šel na dvorišče. V temi je po nesrečnem naključju stopil na stopnico kleti, padel v klet in nevarno poškodovan obležal. Poklicani zdravnik mu ni mogel več pomagati. Nesrečnik si je bil zlomil tilnik in je kmalu izdihnil. Bodi mu ohranjen blag spomin!

\* **Na poti od vojakov domov utonil.** Iz Škofje Loke se je, ko se doslužil svoj kadroski rok, odpeljal proti svojemu domu 21letni Hasan Babić iz Cazina pri Bosanskem Novem. Babić se je pripeljal v Sunjo, kjer je izstopil, da bi počakal na drugi vlak, ki bi ga odpeljal v Bosanski Novi. Ker je bilo zelo vroče, se je šel kopat v bližni potok pod železniški most. Babić ni znal plavati, zato se je, ko je zašel v globoko vodo, začel potapljati. V tistem trenutku je vozil čez most tovorni vlak in je strojevodja zapazil, da se Babić bori s smrtjo. Takoj je ustavil vlak, vzel dolg železni drog in ga pomolil Babiću, da bi ga rešil. Prav v trenutku, ko je Babić prijel za drog, je zakričal, izginil v vodi in utonil.

\* **Smrtna nesreča v Breznu.** Pri krojaču Francu Poročniku na Breznu v Dravski dolini je bil že nekaj časa na počitnicah njegov 9letni nečak Friderik Kolar iz Mežice, kjer je njegov oče rudar v angleškem rudniku svinca. Mladi Kolar si je rad izposojal stričevo kolo ter se je brez njegovega dovoljenja večkrat vozil po cesti. Ker je bilo

Nisem je mogla pustiti tako, in ko sem se odpravila od nje, je bila ura dve. Upala sem, da bom kje odkrila kakšen voz. Moja sestra stanuje v ulici Caumartin in sto korakov od hiše me je srečal vsiljivec.

Darcy je vneto poslušal, a Bertine besede ga niso prav prepričale. Nič ni dejal, toda njegov molk je govoril. Čez nekaj časa je gospodična nadaljevala:

»Vidim, da mi ne verjamete. Drugemu ne bi dokazala, da govorim resnico, vam pa bom. Moja sestra je gospa Crozonova. Stanuje v ulici Caumartin na številki 112 v četrtem nadstropju. Jutri okoli treh popoldne bom pri njej. Njen mož se vrne pojutrišnjem. Če bi bil on v Parizu, vam ne bi svetovala, da se seznanite z njo, ker je strašno ljubosumen. Če vam ni nerodno, me počakajte jutri popoldne pred hišo, kjer stanuje moja sestra. Skupaj pojdeva potem k Matildi in lahko se boste prepričali pred njo, da govorim resnico.

Darcy je tudi zdaj še molčal. Gospodična Lesterelova je prebledela in hladno rekla:

»Prav imate, gospod. Jaz bi se lahko še prej s svojo sestro pismeno dogovorila in jo naučila vloge, ki bi jo morala igrati. Upam pa, da me ne cenite tako nizko. Prosim vas, da pozabite, kar sem vam rekla, o meni pa sodite, kakor hočete.«

Gastona so te besede le ganile.

»Oprostite mi, gospodična,« je rekel od srca. »da sem mogel le za trenutek dvomiti v vas. Prisegam vam, da vam zdaj vse verjamem. Da vam to dokažem, se bom tudi odrekel obiska pri vaši sestri. A rad bi vas čimprej spet videl. Ne morete si niti misliti, koliko mi to pomeni...«

»Če pridete v soboto, me boste videli pri gospej Cambry. Pela vam bom vse tiste pe-

sni, ki so vam bile tako všeč. Ne jezim se več na vas. Ali se še spominjate, kako ste nekoč z menoj plesali? Bilo je na starega leta dan.«

»Tudi vi niste tega pozabili?«

»Ne, toda vi ste pozabili, da stojiva že pet minut v ulici Ponthieu. Tu so vrata mojega doma.«

»Tam sva že?«

»Seveda. In meni ne ostane nič drugega, kakor da se vam še enkrat zahvalim in vam rečem: do svidenja!«

Berta je pozvonila. Vrata so se odprla in izginila je v veži.

Darcy je kakor otopel obstal pred vrati. Toda hitro se je zbral in nadaljeval pot po ulici Ponthieu. Na ovinku je iznenada nekdo planil nanj in ga zagrabil za vrat. Niti braniti se ni mogel. Začutil je strašen stisk okoli vratu in se brez zavesti zgrudil. Čutil je, da nekdo stika po njegovi obleki. Vse se je zgodilo v nekaj trenutkih.

Ko se mu je zavest vrnila, je vstal in se prepričal, da ni ranjen. V žepu ni imel več listnice. V njej je imel priigranih deset ti-sočakov in še dva svoja.

Sklenil je, da v klubu ne bo omenil tega doživljanja in da ga tudi na policiji ne bo prijavil, ker bi bil moral pri zaslišanju omeniti svoj nočni izprehod z gospodično Berto Lesterelovo.

Kmalu je prišel na svoje stanovanje in legel. Dolgo mu ni spanec zatisnil oči, naposled pa se mu je le posrečilo pregnati misli, ki so se mu podile po glavi in zbudil se je okoli poldneva.

Njegov pogled je najprej obvisel na nočni omarici. Tam je opazil pismo, ki mu ga je položil tja sluga, ko je on še trdno spal.

Že po vonju pisma je spoznal, da mu ga je pisala Julija-Orcivalova.

»Dragi Gaston!

Ne pišem ti teh vrst, da bi ti jadjkovala in se pritoževala. Saj živim v okolju, kjer se navadno vse konča tako, kakor se je končalo med nama. Lahko bi bil pokazal nekoliko več obzirnosti, toda tega ti ne štejem v greh. Posveti se sodniškemu poklicu! Oženj se! Drugega ti ne želim. Niti pisala ti ne bi zdaj, če se mi ne bi zdelo potrebno, da ti sporočim, kaj se je no-coj zgodilo v moji hiši.

Grof Golimin se je obesil v moji knjižnici, ker sem ga odbila. Bil je pač norec. Obesiti se zaradi ženske! Ti boš morda rekel, da je bil strahopetec. Kaj hočeš? So ljudje, ki se izpobabijo tako daleč. Tega ti ne omenjam, da bi zbujala v tebi kakšno kesanje, še manj pa, da bi se zdelo interesantna.

Hočem ti samo povedati, da v vso to zadevo ne boš vpleten, za pridobitev sodniške službe ne bi bilo priporočljivo, če bi se zvedelo, da si bil v moji hiši, ko se je primerila ta tragedija. V tem oziru bodi miren. Policiji nisem tvojega imena niti omenila in tudi moja sobarica Marica bo molčala.

Ne pravim, da ona za svojo molččnost ne bi zaslužila kakšnega plačila. Prosim Te samo, da mene ne užaljš s kakšno »nagrado«.

Rešujem te dolžnosti, da bi mi na te vrstice kaj odgovoril in upam, da se nikoli več ne bova videla. Med nama stoji mrtvec!

Ostani srečen!

(Da lje)



kolo zanj še preveliko, se je zelo nerodno obešal nanj. Tako se je dečko peljal iz Brezna po cesti proti Marenbergu. Ko se je vračal, se mu je pripeljal nasproti tovorni avto trgovca Hladeta iz Marenberga. Avto je šofiral trgovčev šofer Konrad Hēbl pravilno po desni strani ceste. Vozil je z zmerno brzino, ker je bila cesta precej strma. Ko je deček na kolesu švignil mimo avtomobila, je šofer na krmilu začutil, da je nekaj udarilo v avto. Ustavil je vozilo in pogledal, pa je videl poleg ceste ležati dečka že mrtvega. Lobanjo je imel čisto razbito.

\* Sinko in hčerka sta zgorela. Pri posestniku Čehu Jožefu v Gomilici, občina Turnišče, je nedavno ogenj upepelil gospodarsko poslopje in hišo, v kateri sta bila 3letni sinček in 6letna hčerka. Pri požaru je sinček čisto zgorel. Hčerka je dobila zelo močne opekline po vsem telesu in so jo takoj prepeljali v murskosoboško bolnišnico, kjer je kmalu nato umrla za poškodbami. Gospodar je ves obupan posebno zaradi otrok. Kako je ogenj nastal, ni znano.

\* Kmečki fant se je zastrupil s ciankali-jem. Posestnik Jenko Franc v Pevnu v starološki občini je na travniku pod vasjo našel mrtvega 32letnega posestnikovega sina Jerneja Logondra iz iste vasi. O najdbi je takoj obvestil svojce rajnkega. Ugotovljeno je, da je mladenič izvršil samomor s ciankali-jem. Bil je že več dni pred usodnim korakom iz neznanega vzroka zelo potr. Smrt priljubljenega mladeniča je zbudila splošno obžalovanje v vsej soseski.

\* Strašna žaloigra zaradi alkohola. Alkohol je povzročil že mnogo nesreč po naših vaseh. Te dni je prišlo do strašne žaloigre v hiši Gjura Ravana v vasi Terezinu, občina Čazma. Gjuro Ravan je bil s svojim sinom na sejmu v Križu, od koder so se vinjeni vrnili domov. Doma so nadaljevali popivanje. Pozno ponoči je Gjuro poiskal puško in brez vsakršnega razloga napadel svojo ženo. Sin je skočil k očetu in mu vzel puško, oče pa je pograbil sekuro in z njo do nezavesti pretepel ženo, nato pa napadel še sina, ki je v silobranu ustrelil in zadell očeta v želo-dec. Oče je kmalu nato izdihnil, sin pa je bil zjutraj aretiran.

\* V kmečke hiše vlamlja. Po Zasavju se klati neki Anton Sever z Ježice, star okrog 30 let, in vlamlja v hiše. Tako se je nedavno pojavil v Jesenju pri Kresnicah v družbi z dvema mlajšima pajdašema. Vdrli so v hišo posestnikov Ludvika Praprotnika in Franca

Peleta ter odnesli večjo množino perila, nekaj oblek, dve srebrni verižici in še nekaj drugih predmetov. Z nabranim plenom so vlomilci pobegnili v smeri proti Ljubljani.

\* Samotne kmetije niso varne pred njim. V krškem okraju je na tatinskem delu Adolf Kerin, doma iz okolice Leskovca, ki je oblastvom že znan kot nevaren vlomilec. Njegovo torišče so zidance in kmetije samotnih posestnikov v hribih. Dvema posestnikoma je nedavno odnesel nekaj dragocenosti in nekaj gotovine. Zlikovec je nato pobegnil proti Kočevju in Srednji Bukovi ter spet vlomil v neko hišo.

\* Vlom na Javorju. V soboto zjutraj je opazila posestnica Marija Šercljeva v Javorju nad Dobrunjami na stezi za hišo tri sumljive potepuhe, izmed katerih sta bila dva cigana. Šercljeva je potem šla na polje in se je vrnila šele proti poldnevu. Še preden pa je prišla do vrat, je opazila, da je bilo eno okno v pritličju odprto. Ko je stopila v sobo, je takoj ugotovila, da je bil v njeni odsotnosti v hiši tat, ker je bilo vse razmetano. Vlomilci so iskali denar in dragocenosti, pa jih niso našli, zato so se zadovoljili z obleko. Šercljeva je o vladu takoj obvestila orožnike, ki so začeli poizvedovati za vlomilci in so ugotovili, da sta bila na delu dva cigana Nikolija, ki sta se priklatila na Dolenjsko iz Donje Stubice na Hrvaškem. Tretji pa je bil neki Franc Zagarjan, doma iz Rdečega Kala pri Malih Lipljenjah.

\* V Celju so aretirali drznega vlomilca. V nedavni noči sta bila izvršena dva vloma, in sicer v Zimškovo slaščičarno in v pisarno odvetnika dr. Rakuna. Ko pa je vlomilec nesel plen po državni cesti, sta ga presenetila stražnika Koren in Završek ter ga aretirala. Na policiji so ugotovili, da je to 33letni ključavničar Josip iz Maribora. Potikal se je po južnih krajih naše države, od koder je prišel v Celje.

\* Uboj na Železnem. Vinjeni fantje na Železnem pri Veliki Pirešici so napadli 47letnega dninarja Martina Mirinka z Železnega, ko je šel k sosedu. Napadalci so ga tako obdelali s koli, da mu je počila lobanja. Mirnika so prepeljali v celjsko bolnišnico, kjer je izdihnil.

\* Dva mlada podivjanca sta vse razbila v gostilni. Nedavno zvečer sta se znašla v Železnikih v gostilni, ki jo vodi Franca Benedičičeva iz Češnjic, šofer Vinko Naglič, doma iz Žirov in Peter Veber iz Jesenovca pri Železnikih. Zadnji je baš prišel na kratek vo-

jaški dopust. Ker na lepem pa sta začela mladeniča razbijati gostilniške steklenice. Natakariča Fanika ju je vsa prestrašena začela prositi, naj vendar nehata razbijati. Na njene besede pa se je šele začelo pravo razbijanje po gostilni. Steklenice in kozarci so frčali po gostilni. Vmes sta razbijala stole, mize in sploh vse, kar jima je prišlo pod roke. To sta počela kako uro. Razbiti so poleg steklenic vsi stoli in mize. Udarci se poznajo celo na zidu in leseni hdelih stavbe. Trpela je tudi peč. Pectivo, ki ga je imela natakariča v omari, je vse poškodovano. Celo križ s Kristusom, ki je bil pritrjen v kotu hiše, sta zdrobila na kose. Natakariča Fanika in njena pomočnica sta se morali skriti v kuhinjo. Pa tudi tja sta prišla in polila kuhinjo z vodo. Vse to sta delala trezna. Naglič je prišel iz službe, a Veber Peter od avtobusne postaje, da bi šel domov. Škoda na pohištvu, vratih, steklenini in drugem je ocenjena na okoli 3000 dinarjev.

\* Sprejem mladeničev v strojno mornariško šolo v starosti od 15 in pol do 18 in pol leta, v strokovno mornariško šolo v starosti od 16 do 18 let in v bolničarsko podoficirsko šolo v Nišu v starosti 17 do 21 let. Rok za prijavo je do 31. avgusta. Vsa zadevna pojasnila dobite ustno ali pisмено: Koncesionirana pisarna Per Franc, kapetan v p., Ljubljana, Maistrova ulica 14. Za pisemni odgovor je priložiti kolek za 10 din.

\* Rekruti, rezervisti in njih starši, pozor! Z nestrokovnjaško izvršeno prošnjo sta izgubljena čas in denar. Zato ne nasedajte vsakomur s tako važno zadevo. Obrnite se le na koncesionirano in strokovno preizkušeno pisarno kapetana Franca Pera (Ljubljana, Maistrova ulica 14) ki vam pove, ali je prošnja sploh izvedljiva ali ne. Če je izvedljiva, vam za malenkosten znesek vložijo prošnjo in uredijo zadevo. Ne zamujajte časa in hitite z zadevo! Za odgovor priložite znamko za 6 dinarjev.

#### OB PRAVEM ČASU

Pri neki vojaški paradi je Napoleonu padel z glave klobuk. Bližnji vojak je opazil cesarjevo nerodnost in je hitro pobral pokrivalo in ga izročil cesarju, ki se je zahvalil z besedami: »Hvala, kapetan!«

Vojak je imel dovolj prisotnosti duha, da je vprašal: »V katerem polku?«

Napoleon, ki je videl, da ima pred seboj navadnega vojaka, je odvrnil: »V moji gardi, seveda.«

## EMILIO SALGARI IZGNANCI

Kaznjenc je ugotovil, da je bila Stormova domneva pravilna. Ustje jaška je bilo kakih tri sto metrov za zadnimi vaškimi hišami. Čisto zraven je stalo nekaj starih, v zemlji čvrsto stoječih kolov, ki so pač bili nekoč opora hidravličnega kolesa. Na kole je kaznjenc trdno privezal vrv in drugi konec spustil v jašek. Nato je rekel:

»Pohitite!«

Drug za drugim so priplezali trije politični jetniki po vrvi navzgor.

Ivan se je baš pripravil, da jim sledi, ko je zagrmel zunaj strel in se je zaslišal klic:

»K orožju!«

Kaj se je zgodilo gori? Ali so begunce presenetile straže?

»Bežite!« je zakričal zločinec v jašek.

Ivan in Storm sta preklinjaje skočila na tla.

Prvemu strelu so sledili drugi, oddaljeni. Lov na begunce se je torej začel.

»Moramo nazaj!« je vzkliknil inženjer, »čim hitreje moramo nazaj v svojo celico!«

Tedaj se je zaslišalo od roba jaška polvelje:

»Stražniki naj zasedejo vhod v stari rudnik! Gotovo so prišli od tamkaj.«

»Zdaj smo ujeti!« je rekel inženjer malo-dušno.

»Branimo se!« je odločno vzkliknil Sergej.

»Če nas ujamejo, nas bodo obesili,« je menil Ivan.

»Ne, dali nam bodo po petindvajset udar-

cev s knuto. To je strašna kazen, vendar ni smrtna.«

»Meni je ljubša smrt!« je rekel polkovnik.

»Glej, glej,« je rekel neki glas od zgoraj.

»Še več potepinov je v jašku. Ti bodo plačali račun za pobegle!«

Ivan se je ustrašil. »Inspektor! Poznam njegov zoperni glas!«

»Ta bo prvi, ki ga bom ubil!« se je hudoval Sergej. »Samo pride naj dol!«

»Vdajte se!« je kričal inspektor, »ali pa vas dam pri živem telesu odret!«

»Pridi dol in poišči nas!«

»To je vendar polkovnik Vasiljev! Kakšna sreča zame, da ga bom ujel. No, ti jih boš dobil s čisto novo knuto!«

»Pridi samo dol, če se upaš!« je kričal Sergej, ki je od jeze ves drgetal.

»Vdaj se ali pa bom zapovedal streljati! Toda prej bi ti jih še rad naložil s knuto, potepin!«

»Kaj? Potepin ste mi rekli?«

Z enim skokom je bil Sergej zagrabil vrv in splezal po njej na vrh. S potezami, spachenimi od besa, in z bliskajočimi se očmi je stopil k inspektorju, ki ga je za trenutek presenetila brezmejna nevstrašnost.

Tudi vojaki, ki jih je bilo 10 do 12, so se umaknili za korak nazaj, ko so zagledali pred seboj orjaka, o katerem so vedeli, da je imel nekoč pomembno besedo v ruski vojski. Niso se upali prijeti puške.

»Zdaj vidiš, da se te ne bojim!« je rekel

Vasiljev in z vzdignjenimi pestmi planil nadenj.

Zdaj so tudi vojaki skočili in Vasiljeva kakor krdelo psov na divjega merjasca.

Velikanu se je posrečilo prva dva napadalca odbiti s pestmi. Tretjega pa je s tako silo vrgel v ostale, da so nekateri padli po tleh, drugi pa se plašno umaknili.

Po nesreči je Vasiljevu spodrsnilo na zledenelih tleh, da je padel. Preden se je mogel vzdigniti, so se ga stražniki že polastili in ga kljub obupnemu odporu zvezali.

Ko ga je inspektor videl zvezanega, je zmagoslavno rekel:

»No, polkovnik nihilistov, zdaj bom izvršil, s čimer sem vam grozil! V treh dneh bom imel čast, odreti vam kožo s petindvajsetimi udarci s knuto!«

»Lopov!« je škripaje z zobmi rekel polkovnik.

»V ječo z njim!« je zapovedal drugi.

»Stojte še trenutek! Tudi midva pojdeva z njim!«

Vojaki so začudeni pogledali študenta in inženjerja, ki sta bila priplezala po vrvi in jame, da bi delila usodo svojega tovariša.

»To sta ostala dva junaka,« je posmehljivo dejal višji paznik. »Dobro, tudi po vajini koži bo plesala knuta!«

»Le kar, če vas je volja!« je zaničljivo vzkliknil Ivan.

Nekaj minut pozneje so vse tri zaprli v celico velikega rudniškega skladišča. Tam naj počakajo na sodbo.

Ko je polkovnik drugo jutro prelomil svoj črni kruh, ki mu ga je bil prinesel ječar, je našel v njem košček zvitega papirja, na katerem je bilo v angleščini zapisano: »Marija Fedorovna je tukaj in pazi na vas!«



# Popotnikova torba

## Dolenjskim čebelarjem se obeta malo medu

Novo mesto, avgusta  
Marsikateri čebelar toži, da mu je pozimi mnogo čebelnih družin poginilo. Pa tudi pomlad ni bila za čebele ugodna. Stalno deževje ob najbujnejšem cvetju sadnega drevja je onemogočalo nabiranje strdi. To pa je tudi vzrok, da so čebele marsikje slabo rojile.

Dolenjski čebelar je upal, da bo naposled vendarle nastopilo lepo vreme. Res je bilo nekaj toplih dni, a mnogo premalo. Čebele

so že nanese nekaj hojevega medu, toda spet je začelo deževati. Redko se zgodi, da bi bili čebelarji prisiljeni v tem času pitati čebele, kar je letos pri marsikaterem čebelarju nujno potrebno, če hoče obvarovati čebele pred lakoto.

Edino čebelarjevo upanje je zdaj še ajda, ki se bo zaradi kasne žetve žita in pozne setve ajde nekoliko zakasnila. Tako bo dolenjski čebelar vesel, če bodo čebele nabrale toliko strdi, da jih ne bo potrebno pitati. Vendar vse okoliščine kažejo, da bo potrebno misliti na sladkor za pitanje. Ker navadno dospe sladkor za pitanje kasno, bo potrebno na to že zdaj misliti in poskrbeti, da bodo čebelarji pravočasno preskrbljeni s cenejšim, to je z nezatrošarinjenim sladkorjem, ker sicer lahko doleti naše čebelarje občutna škoda.

# Padalci so najodličnejše opremljeni nemški vojaki

Padalci so najboljše izurjeni nemški vojaki in je njih oprema posebno odlična. Tako imajo na primer tisti padalci, ki skačejo na mesta, posebne naprave, ki jim pomagajo v bojih na strehah in po cestah. Tako imajo s seboj škarje za pločevino in posebne železne drogove, da morejo prestriči strešne plošče in vdirati skozi podstrešna okna in vrata. Dalje imajo s seboj močne svilenne vrvi, ki imajo na koncu sidru podobne kavlje, da se morejo z njimi spuščati s streh in z višav na tla in da morejo priti čez strehe, ki so različno visoke. Te edinice padalcev so posebno izurjene za pristajanje na strehah in za boje na njih.

»Pristanki na strehah«, tako poroča United Press, »so zelo velikega pomena, ker nudijo izrtno kritje in možnost opazovanja. Razen tega je na strehah malo branilcev. Da so Nemci mogli te čete padalcev izuriti, so vzhodni del mesta Bromberga čisto izpraznili, češ da morajo dobiti prostora za izselence iz baltičskih pokrajin. Ta del mesta so nato strogo zastražili in ga izročili letalstvu, ki je začelo uriti te padalne čete. Urjenje je slično tistemu za gorske vojaške čete. Vojaki se urijo v vseh mogočih plezalnih načinih, v skakanju in rabi plezalnih vrvi. Filmski po-

snetki bojov v Rotterdamu so pokazali, kako plezajo padalci čez strehe kakor mačke in so nevidni za nasprotnika.«

Po isti vesti je povsem odpravljena ena izmed največjih nevarnosti, ki je ogražala padalce, da so jih namreč lahko, ko so se bližali zemlji, postrelili. To je zdaj preprečeno s posebno meglo, ki si jo napravijo. Padalci nosijo s seboj poseben smodnik v obliki zrnca, spravljen v nepredušnih posodah. Ta zrnca imajo različno velikost, in ko jih padalec raztrese, se manjša zrnca takoj razblinijo v meglo, medtem ko napravijo večjo meglo šele bolj spodaj. Na ta način se napravi steber megle, ki v njem padalci nevidno zdrknejo na tla. Teh zrnca za meglo se poslužuje padalec le, če ga obstreljujejo.

Vsi padalci so oboroženi s posebno lahкими puškami, ki so opremljene s cevmi za streljanje na daljavo, ki so razsvetljene, da je mogoče streljati v temi. »Te puške in pa velika izurjenost v streljanju,« so strokovnjaki povedali, »usposablja padalce, da so to strelci, ki skoro nikdar ne zgrešijo smotra.« Vendar pravijo Nemci, da je padalska četa, ki je oborožena samo s puškami, nezadostno oborožena, da bi se mogla dolgo upirati. Zato je prav tako važno, da obstoje tudi čete padal-

cev, oboroženih s težkim orožjem. Tako morejo letalci prenesti celo topove in drugo težko orožje.

# Iz Prekmurja

Visokošolski tabor med primorskimi naseljenci v Prekmurju. V Benici v Prekmurju je imelo te dni Akademsko društvo Dobre dob svoj delovni tabor med primorskimi naseljenci. Pohvalno je to delo rodoljubne visokošolske mladine, ki krepi narodno zavest svojih ubogih rojakov v krajih nekdanjih madžarskih plemičev, ki so hoteli s silo pomadžariti naš narod v starodavni slovenski pokrajini. Naši narodni visokošolci so s svojim kmečkim delom in z zdravstvenimi, in nacionalnimi predavanji izpodbujali Prekmurce. Visokošolski tabor je podprlo Društvo Spča-matica v Ljubljani, ki redno podpira svoje potrebne rojake v Prekmurju, da krepi njih nacionalno zavest.

V Muri je utonil. Strežnik murskosoboške bolnišnice Vučko Ivan je bil poklican na trimesečne orožne vaje. Kot hranilec pa je bil oproščen in se je pred dnevi vrnil v Mursko Soboto. Vest o oprostitvi je takoj šel domov v Bistrico povedat svoji ženi. Doma so z njive pospravljali žito in je bil zelo vroč dan. Ko so pospravili žito, se je odločil z ženo, da se gresta kopat. Z njima sta bili tudi dve mlajši deklici. Pri kopanju pa je Vučka zgrabil krč in je izginil pod vodo, ne da bi bil kdo to opazil. Žena ga je nekaj časa iskala ob obali Murinega rokava, ker je mislila, da se je mož skrnil. Sele, ko ga ni našla, je začela misliti na najhujše. Vučka so drugo jutro našli na dnu reke.

Mlatilnica ga je zgrabila. V vasi Rakičanu pri Murski Soboti se je hudo ponesrečil lastnik mlatilnice na parni pogon Sedonja. Pri mazanju parnega stroja ga je namreč osovina kolesa zagrabila za obleko in ga z vsjo silo v loku zavrtela. Dobil je zelo hude poškodbe. Odpeljali so ga takoj v murskosoboško bolnišnico, kjer je umrl. Rajnki zapuščala ženo in štiri otroke.

## ZVESTOBA DO GROBA

Neža: »S teboj pojdem, Boltežar, čeprav ne bova imela drugega ko kruh in vodo.«

Boltežar: »Dobro, ti boš skrbela za kruh, za vodo pa jaz.«

## 17 poglavje

### NOČ MED VOLKOVI

Noč je bila temna ko v rogu. Na Vladimirku je vladal močan snežni metež, in sicer na progi med Nižnim Udinskom in Katuiskom, kakih 250 verst or Irkutska. Silen vihar je tulil in žvižgal skozi gozdove na desni in levi strani ceste.

Lahno kakor ptica je drsela elegantna trojka čez zamrzlo snežno ravnino. Lepo, udobno vozilo so vlekli trije krasni konji. V debel, bel medvedji kožuh zaviti voznik je neprestano podil konje z vzkliki in bičem.

Dva potnika v vozilu sta bila dama, oblečena v dragocen vidrov kožuh, in širokoplečat mož s sivo brado.

Zdelo se je, kakor bi bili konji imeli peroti in kakor bi bili hoteli ulti neki bližajoči se nevarnosti.

»Ali slišite tuliti volkove?« je zdajci zgrožen zakričal voznik.

»Ne boj se!« je rekla dama. »Saj smo oboroženi!«

Njen glas je zvenel kovinsko.

»Volkov je mnogo, vaša milost!«

»Ne bojim se!« je čvrsto odgovorila.

»Ali jih ne slišite?«

Skozi vihar se je iz daljave zaslislalo zahtevno, strahotno tuljenje.

Vsi trije konji so močno poskočili, zaostri-li ušesa in se divje pognali naprej.

»Pazi na občestne kole, Fedor!« je posvaril mož, ki je sedel poleg dame. »Če se trojka prevrne, nas bodo zveri takoj požrle.«

»Dimitrij, ali je še daleč do Katuiska?« je vprašala dama.

»Vsaj še 25 verst, gospodarica!« Pa tudi te bomo premagali! Gospod polkovnik bo lahko ponosen na svojo hrabro sestro!«

»Ubogí brat!« je vzdihnila.

Na blede snežni ravnini so se zdaj na vseh straneh pojavljale črne, strahotne sence, ki so se premikale z bliskovito hitrostjo. Zdaj pa zdaj so se zableščale v temi zelenkaste pike...

»Sestradini so,« je rekel Dimitrij. »Kmalu nas bodo začeli zasledovati!«

»Imejte orožje pripravljeno za streljanje!« je ukazala njegova gospodarica čisto mirno. »Za božje ime!« je vzkliknil voznik. »S strelom jih bomo privedli do tega, da nas bodo še prej napadli!«

»Ali želiš, da nas požrejo?« je vprašala dama. »Če se bojiš, mi daj vajeti!«

»Ne, vaša milost! Ne smemo pa zveri razburiti! Moj nasvet je, da prižgemo vozni svetilki. Svetloba jih bo vsaj za krajši čas pregnala!«

»Stori tako, Dimitrij! Nato pa nabij puške!«

»Bilo bi tudi neprevidno streljati, če koga srečamo!«

»Kdo nas bo neki v takšni noči srečal! Prižgi hitro svetilki!«

Dimitrij je stresel sneg s svojega širokega kožuha in prižgal obe veliki svetilki. Svetilki sta krvavordeče razsvetljevali obe strani bele ceste.

»Zdaj pa municijo, dobri Dimitrij! Moramo zverem dati kmalu okusiti nekoliko svinca!«

Stari služabnik je vzel iz dolgega, pred njim ležečega zaboja več revolverjev in pušk.

»Koliko nabojev imamo?«

»Petsto, gospodarica!«

Volkovi so se čedalje bolj bližali.

V nekaj trenutkih so zdaj dosegli trojko

in jo obdali v polkrogu. Bilo jih je vsaj sto, nekaj med njimi tako velikih, kakor so največji psi. Še se je zdelo, da se ne upajo napasti. Rdeča svetloba jih je očitno zadrževala.

Mlada dama je bila kapuco, ki ji je čisto zakrivala obraz, potisnila nazaj in stala pokoncu s puško v roki. Neustrašno je opazovala krdelo divjih zveri.

»Fedor,« je zaklicala zadaj za njo sedečemu vozniku, stopi k nama v sani! Sedel boš lahko na zaboju municije!«

»Da, vaša milost, tam bo varnejši pred volkovi! Volkovi me lahko napadejo tu od zadaj, ne da bi to opazili!«

Ubogí konji, ki so že davno slutili nevarnost, so gledali svojega vodnika, kakor bi ga bili prosili za pomoč. Tekli so, kolikor so jim dale moči, da bi se rešili zasledovalcev.

Zdajci se je eden izmed največjih volkov približal svetlobnemu krogu svetilke. Z bliskovitim skokom je poizkusil napasti enega izmed drvečih konj.

Dama je prijela puško in ustrelila. Močno je zagrmelo. Skrivnostno se je pomešal glas strela v tuljenje viharja.

Največji volk se je zadet vrnil na tla in tožeče zatulil. Najbližje zvezi so se vrgle na poginjejočo žival in jo razmesarile.

Tedaj pa so planili ostali volkovi na prve in jim skušali ugrabiti plen. Bil je strahoten pogled: volkovi so skakali drug v drugega in se valili drug preko drugega.

Dimitrij je tudi vstal.

»Ustrelite zdaj!« je vzkliknil.

Marija Fedorovna je znova ustrelila. Odala je drugega za drugim 12 strelcev, ki menda noben ni zgrešil smotra, kajti vsa-



# Ozemlje južnega tečaja je je bilo nekoč vroča dežela

Ameriški admiral Byrd je prišel v Santiago v Čileju in je ob tej priložnosti izjavil, da se je na podlagi svojih dvanajstletnih raziskav v Antarktidi (ozemlje južnega tečaja) prepričal, da je bila ta dežela nekoč vroča dežela. Ali je tedaj na njej živel človek, se še ni dalo ugotoviti. Po njegovem menju bo nekoč pripravna za naselitev, če ne bo nastala kakšna nova ledena doba, toda tisti čas je še daleč, kajti njeno ledovje se tako počasi taja, da je to dejstvo komaj mogoče ugotoviti.

»Ko sem leta 1928. letel nad Antarktido«, pripoveduje Byrd, »sem spoznal, da ima ta dežela danes svojo ledeno dobo. Toda led se taja. Na tečaju je njegova plast sicer še vedno 5000 pedov debela in ob obalah 1000 do 4000 pedov, vendar počasi nazaduje. Našli smo dokaze, da je bilo leda nekoč še dosti več. Da se bo ves stajal, bo seveda treba na stotisoče let. V ostalem pa mislim, da postaja tudi podnebje Argentine in Čileja toplejše. Brodarji iz južnega Čileja so mi povedali, da so njih gore dosti manj zasnežene, kakor so bile pred davnimi leti. Kakor se ob južnem tečaju led taja, tako se toplina dviga in mogoče je, da bo Humboldtov morski tok, ki prinaša Čileju in Peruju hlad, nekoč topel. V Palmerjevi deželi, ki jo Angleži imenujejo Grahamova dežela, čeprav jo je odkril Palmer, smo našli zaledenelo jezero, katerega ledena skorja se je napravila po naših cenitvah šele pred desetisoč ali dvajsetisoč leti. Ena izmed ledenih klad, ki so jo preiskali naši znanstveniki, je imela zamrzla drobčkana bitja. Ko smo led odtajali, so ta bitja na novo zaživela.

Ko sem bil nekoč v krajih severnega tečaja, sem videl eskimsko vas, ki je bila od tečaja oddaljena samo 1200 km. Tam so imeli pižmarje, a poleti so cvetele cvetlice. Toda v Antarktidi ni trave in edini prebivalec te grozotne celine je cesarski pingvin, ki vali svoja jajca v šestmesečni polarni noči. Poleti so edini obiskovalci Antarktide kiti, tjulni, tolščaki in morski leopardi. V antarktičnem morju morajo biti sicer ribe, toda ujeli nismo nobene. Našli smo eno, ki je bila zaledenela,

druga pa smo dobili v železih tolščakov.

Da je bila Antarktida nekoč vroča tropska dežela, dokazuje najdba treh živalskih okamenin, ki jih pa nismo mogli določiti. Poleg tega smo našli okamenele liste in mogoče je, da je pod ledenim oklepom mnogo takšnih okamenin. Na več mestih smo led razstrelili z dinamitom in smo našli sklade premoga iz rastlinskih ostankov. Na gorskih vrhovih smo našli kar na zemlji ležišča premoga, ki pa je bil slabše kakovosti. Ta ležišča premoga danes zavoljo oddaljenosti in drugih težav nimajo gospodarske vrednosti. Našli smo tudi dokaze, da morajo biti v zemlji ležišča bakra, srebra in svinca.

× Redni potniški letalski promet med Anglijo in New Yorkom. Angleško potniško vodno letalo »Clair« je v soboto brez pristanka dovršilo polet iz Irske na New Fundland, in sicer v 16 urah in šestih minutah. V nedeljo je letalo nadaljevalo pot v Montreal, od tam pa v New York, kamor je dospelo zvečer. Polet tega letala predstavlja uvod v redni potniški letalski promet, ki bo zdaj uveden med Zedinjenimi državami in Anglijo.

× Lindbergh ustanavlja v Zedinjenih državah lastno stranko. Znani ameriški letalec Lindbergh, ki je pred leti prvi preletel morje, ni zadovoljen z demokratsko stranko in tudi ne z republikansko. Ni mu namreč všeč, da sta se obe stranki izrekli za izdatno pomoč ogroženi Veliki Britaniji. Zato je začel ustanavljati lastno stranko. Lindbergh se nadeja, da bodo ljudje v njegovo stranko kar drli in da bo s tem preprečil nakane vodilnih ameriških mož, ki bi radi Ameriko spravili v vojno.

× Sodna razprava proti vojnim krivcem v Franciji. Bivši člani vlade in druge osebe, ki so obtožene, da so spravile Francijo v vojno in zakrivile njen poraz, bodo prišle pred vrhovno sodišče v Rionu 8. t. m. Kakor je znano, so glavni obtoženci Daladier, Gamelin, Mandel in Reynaud.

× Koliko ljudi umrje v enem letu na vsem svetu. V eni minuti umrje na svetu 68 ljudi.

v enem dnevu 97.920 in v enem letu 30 milijonov 740.000 ljudi.

## Naši na tujem

Najstarejša ameriška Slovenka je umrla. V Montani je nedavno umrla 107 let stara Slovenka Jospina Stepanova. Rajnka je bila doma iz Gornje Radgone na Štajerskem, kjer se je rodila l. 1832. S svojim prvim možem se je preselila leta 1884. v St. Louis v Ameriki, kjer pa je po treh letih že postala vdova in se je nato vnovič poročila. Na svojem posestvu je imela mineralni studenec, ki ji je prinašal lepe dohodke.

## Kaj moraš delati avgusta v sadovnjaku

V avgustu moraš pokončavati nevarne škodljivce. Letošno slabo sadno leto ne sme sadjarja odvrniti od teh del, ker bodo sicer sadni škodljivci v bodoče mnogo škodovali. Sadne škodljivce je treba tudi v slabih letih pokončevati.

Sadne zajedavce, ki smo jih že v mesecu juniju ugonabljali, je potrebno tudi v avgustu zatirati. Posebno pozornost je posvečati listnim ušicam, hruškovemu in jabolčnemu zavijaču, jablanovi plesni in še raznim drugim boleznim. Tudi ose in sršene, ki napravijo v tem mesecu že mnogo škode, je treba uničevati.

Listne ušice zatiramo s triodstotno raztopino tobačnega izvlečka in mazovega mila. Kravave ušice, ki bivajo navadno le na deblu in na debelejših vejah, zatiramo z desetodstotno do petnajstodstotno raztopino arborina. Paziti pa je pri mazanju, da ne pride arborin v dotiko z listjem. Poganjki pa, ki so ušivi, se namažejo s štiriodstotno raztopino tobačnega izvlečka, ki se mu primeša na 10 litrov vode dva dekagrama sanitola.

V tem mesecu je pridno pobirati črvice sadje, ki se že lahko uporabi. Reže naj se na krljce in suši na solncu. Črvice odpadke pa je potrebno uničiti. Gnilo sadje se naj zakoplje globoko v zemljo. Važno je pregledati tudi skrivališča ali pasti, da se obvarujejo hruške in jabolka črvice. Tudi žveplanje se priporoča, toda le ob lepem solnčnem in mirnem vremenu. Kodravo listje, če se tudi v tem času pojavi, je potrebno trgati in sežigati.

kemu strelu je sledilo strahotno tožeče tuljenje.

Medtem ko so zveri požirale mrtve in poginjajoče, so vlekli konji trojko v divjem diru naprej.

Sani so tako nekoliko pridobile na času. Toda dolgo ni trajalo. Komaj so bile sestradane živali požrle plen, so že spet zasedovale potnike.

Streljanje se je začelo znova. Mlada dama je nenavadno pogumno in mirno streljala. Dimitrij na njeni strani je streljal z enako mirnostjo.

Strel je sledil strelu. Volkovi so padali kar po parih. Zmerom spet je sledil isti prizor, kakor hitro so živali požrle padle, so nadaljevale zasledovanje.

Že je bilo kakih 30 do 40 volkov ubito. Tedaj pa je po nesrečnem naključju eden izmed konj padel.

Voznik je od groze zakričal. Potegnil je nož iz nožnice, da bi prerezal vprego in prepuštil ubogega konja volkovom.

»Stoj!« je zakričal Dimitrij. »Brez konj smo izgubljeni! Morda se bo padli konj spet vzdignil!«

Prijel je eno izmed svetilk in jo pogнал v volčje krdelo. Ko je svetlobo razširjajoči predmet padel med nje, so volkovi prestrašeni opustili napad in se razkropili.

Ta trenutek je zadoščal, da so bili rešeni. Konj je bil hitro spet vstal in trojka je hitela dalje.

Ubogi konji so bili zdaj že zelo izmučeni. Začeli so se tresti in hropeti. Njih tek je postal nezanesljiv.

Pogumna strelka je to opazila. »Kako daleč je še do Katuiska?« je vprašala voznika.

»Kakšnih osem do 10 verst Pri tem snežnem metežu se ne da natanko določiti.«

»Ali misliš, da bodo konji tako dolgo pot še vzdržali?«

Fedor je okleval z odgovorom.

»Govori!« je zapovedala. Prvič je pokazala, da je razburjena.

»Ne vem,« je odgovoril voznik oklevaje.

»Dimitrij,« je odločno rekla. »Za vsako ceno moramo naprej. Moram videti svojega brata! Ali razumeš? Hočem!«

»Gospodarica, zaenkrat se volkovom še lahko postavljamo po robu! Imamo še več kakor 400 nabojev!«

»Puškina cev mi je že prežgala rokavico!« je mrmrala Marija Fedorovna.

Toda pri pogledu na znova naskakujoče krdelo je rekel Dimitrij:

»Morali bomo žrtvovati enega izmed konj! Morda se na ta način rešimo volkov! Seveda je škoda 1200 rubljev, ki smo jih dali za konja!«

»Naj bo... Voznik, prereži vprego pri najbolj zmučenem konju in ga izpuštil!«

»Toda...«

»Ubogaj!«

Voznik je pravkar hotel izvršiti ukaz, ko je zagledal na cesti sence, ki so, kakor je vse kazalo, hotele zastaviti pot trojki.

»Ogenj, Dimitrij!« je vzkliknila Marija Fedorovna, ki je bila tudi opazila sence.

Tedaj pa se je nenadno zaslislal močan glas iz skupine sence:

»Streljajte samo!«

Snežni metež je onemogočal, da bi mogli neznane postave razločneje videti.

Strelji neznancev na desni in levi strani poleg sani so zadržali volkove, da niso izvršili napada.

»Ali so morda kozaki?« je vprašala skozi stisnjene zobe.

»Vsekakor vojaki!« je odgovoril Dimitrij.

»Če je tako, bi mi bili volkovi ljubši!« je mrmrala. »Voznik, poženi konje z bičem mimo teh mož, kolikor hitro moreš!«

Ko je dama zaslislala strele, se je jezna obrnila:

18. poglavje

### KOZAŠKI NAREDNİK VODNIK

Zveri so se ustrašile neprestanega dežja krogel in zbežale, potem ko so celo uro vztrajno zasledovale sani. Umaknile so se v temne gozdove, ki so stali ob Vladimirkii.

Nekaj mož je zdaj poskušalo zastaviti trojki pot, toda voznik je brez strahu podil konje dalje in vzkliknil: »Napravite prosto, da vas ne povozim!«

»Stoj!« je zavpil mogočen glas iz temine.

»Naprej!« je zapovedala dama.

Še enkrat se je zaslislal glas:

»Stoj, sicer bom streljal!«

Voznik je okleval pri tej groznji. Vedel je, da se ruski vojaki ne šalijo, zlasti ne v Sibiriji. Bil pa še ni čisto prepričan, da so to sploh bili vojaki. Naglo je ustavil konje.

Marija Fedorovna se je vzdignila in nekoliko razburjena vzkliknila:

»Kdo ste? Kdo vam daje pravico, napadati na deželni cesti mirne ljudi?«

»Vojaki smo!« je odgovoril isti glas.

Nato se je pokazal pri vozni svetilki velik, debel in bradat mož, kozaški narednik vodnik.

»Kam drži vaša pot?«

»Potujemo skozi Sibirijo.«

»V kakšno svrho?«

»To se vas ne tiče!«

(Dalje)



# Potres je v Turčiji

Še je v spominu silen potres, ki je Turčijo zadel letošno pomlad. Potresu so sledile hude povodnji, ki so prav tako terjale mnogo človeških žrtev in napravile tudi veliko škodo. S tem pa še ni bilo konec nesreč. Večji ali manjši potresi so se ponavljali ves čas do danes, te dni pa je bil spet silen

potres v turški pokrajini Anatoliji.

Potres je uničil 12 vasi. Ubitih je bilo 300 ljudi, ranjenih pa blizu 1400. Mrtvih je zlasti mnogo žensk in otrok. Iz strahu pred novimi potresi se ljudstvo drži zunaj pod milim nebom. Potrese se občuti na področju od obale Črnega morja do Ankare.

## uničil 12 vasi

# Po vsem ruskem ozemlju iščejo nova ležišča rud

Ruski zavod za raziskavanje zemlje je letošno poletje razposlal na vse strani Sovjetske zveze znanstvene odprave, ki imajo namen iskati nova ležišča rud. Število odprav je izredno veliko, saj jih je samo za Vzhodno Sibirijo določeno okoli 2500. Zapadno Sibirijo bo preiskalo nadaljnjih 1500 odprav. Za bolj znane kraje, ki so sicer že nekoliko raziskani, ka je določeno 500 odprav. Posamezne odprave štejejo do 50 članov, je pa tudi mnogo odprav, ki imajo po pet do 10 članov.

Posebna pozornost je letos posvečena Daljnemu vzhodu, kjer bodo zlasti iskali železno rudo v Komsomolsku ob teku reke

Amurja. V okolici Vladivostoka in v Kazakstanu pričakujejo odkritje znatnih ležišč svinčene rude. V Uralu bodo iskali železo in svinec, v Ukrajini in na polotoku Krimu pa ležišča nafte (sirovega petroleja), o kateri govore zanesljivi znaki. Mnogo odprav bo opremljeno z letali. Dvignile se bodo nad nepregledno tundro in tajgo ter se bodo v višini posluževale priprave, ki jo je iznašel ruski znanstvenik Logačev. Njegova iznajdba omogoča že v letalu ugotovitev, kakšna ruda leži v tleh, nad katerimi kroži letalo. Ker je Rusija dežela nepreglednih možnosti, je verjetno, da bo uspeh teh odprav zelo velik.

# Poljubljanje rok je starodavna navada

Če se vprašamo, kdaj se je začelo poljubljanje rok kot izraz posebnega spoštovanja, moramo poseči daleč nazaj k azijskim narodom. Svoj izvor ima poljubljanje rok v čisto verskih obredih. Stari Indijci so na primer častili vzhod sonca, meseca ali zvezd na ta način, da so pred svojimi hišami pogrnjali posebne z resami obrobene preproge, na katerih so klečali, dvigali pobožno roke k ustom in si jih poljubljali.

Tudi pri Grkih naletimo na poljubljanje rok. Kadarkoli je smatral Grk za potrebno, pobotati se z razjarjenim bogom ali pa si izprositi od njega posebno uslugo, je označil svojo molitev s poljubljanjem lastne roke. Od Grkov so prevzeli to navado tudi stari Rimljani. V prvih časih rimske republike so samo sužnji poljubljali roke. Rimljani sami so si izkazovali spoštovanje in prijateljstvo le z objemom. Toda prišli so časi, ko so smatrali v Rimu vsakogar, kdor je šel v Rimu mimo kipa tega ali onega boga, ne da bi mu poljubil roko, za javnega grešnika.

Pozneje so bile določene celo stroge kazni za to bogokletno preziranje kipov rimskih bogov.

Med vladarji v srednjem veku je bilo poljubljanje rok že važen izraz spoštovanja. Preden je podložnik smel vladarju poljubiti roko, je moral poklekniti predenj ali pa poljubiti mu rob plašča. S krščanstvom je prešla ta navada tudi na škofove v dokaz njihove svetosti in dostojanstva. Zanimivo je, da je naletel na obred poljubljanja rok že Ferdinand Kortež, ki je prispel leta 1510. Na svojih voznjah na ameriška tla. Ondotni poglavarji domačinov so ga pozdravili tako, da so se prsti dotikali zemlje, potem so jih pa dolgo poljubljali.

Na tem običaju je pozneje delal čas, čeprav vidimo, da je bil prvotni pomen poljubljanja mnogo večji, kakor je zdaj. Ljudje so počasi prikrjili ta običaj po svoje. Zdaj je poljubljanje rok brezpomembna navada, ki jo pametni ljudje čedalje bolj odklanjajo.

# Zakaj so Gruzinke najlepše ženske

Po svetu slovi lepota Gruzink. Izmed vseh gruzinskih žensk so pa najlepše one v mestu Goriju, stoječem ob cesti, ki drži v Tiflis. Stara gruzinska pravljica pravi o vzrokih lepote Gruzink tole:

»Alahu se je nekoč zahotelo pomnožiti nebeški harem z najlepšo prebivalko zemlje in zato je naročil enemu izmed svojih svetnikov, Mehdi Aliju, o katerem je bilo znano, da se dobro razume na ženske, naj se spusti na zemljo in mu privede devetkrat devet najlepših deklet. Svetnik je prav rad krenil na zemljo. Šel je najprej v Grčijo, kjer je izbral devet najlepših deklet. Potem je krenil v Italijo in tudi tam je izbral za Alaha devet slovečih lepotic. Isto je storil v Španiji in Franciji. V Angliji je zagledal med drugimi tudi kraljevo hčerko. Bila je vitka kakor steblo lotosa, lase je imela pšenične barve, njene oči so bile zelenkaste in globoke kakor gorsko jezero, ustne rdeče kakor granatno

jabolko, a njena polt je bila tako nežna in svetla kakor beli cvet rože.

Ker mu je taka lepota še manjkala in ker je mislil, da bo z njo posebno ustregel Alahu, ki mu bo za to uslugo hvaležen, je princoso ugrabil. Angleški kralj je pa kmalu opazil ugrabitev in začel je Alahovega svetnika preganjati z močnim brodom. Toda Alah je poslal na morje tako hudo nevihto, da so pljuskali valovi tako visoko, da niso Angleži ničesar videli. Tako je mogel Alahov odposlanec odnesti svoj plen in pobegniti z njim v Nemčijo.

Tam si je spet izbral devet lepotic in krenil z njimi na Češko, potem pa dalje v Avstrijo, na Madžarsko in Hrvaško. Povsod si je izbral devet najlepših deklet. Slednjič je ves ta Alahu namenjeni harem natovoril v Gruziniji na ladjo. Tu je našel Alahov odposlanec za svojih devetkrat devet najlepših deklet zavetišče v mestu Goriju, stoječem ob

reki Kuri ob cesti, ki drži v Tiflis. Ker so pa bile lepotic od dolgega potovanja utrujene, jim je privoščil Mehdi Ali nekaj dni počitka, da bi stopile pred Alaha spočite.

Lepota je pač lepota, toda lepša in slajša od nje je vsemu vladajoča ljubezen. Zgodilo se je, da se je Mehdi Ali med počivanjem zaljubil v devetkrat devet deklet, namenjenih Alahu, kajti bile so očarljivo lepe, razen tega pa še po njegovem okusu, saj jih je bil sam izbral.

V mestu Goriju je najel Alahov odposlanec veliko hišo in tla ženskih sob je pokril z dragocenimi preprogami in blazinicami. Ker si pa ni mogel zapomniti devetkrat devet tujih imen, je klical vsako lepotic za srčka. Vsak dan se je trikrat globoko sklonil proti vzhodu in zaklical: »Kakor je Alahu po volji!«

To njegovo početje pa seveda Alahu ni bilo po volji. Videvši devetkrat devet sebi namenjenih veselih lepotic, kako so sedele na preproгах, pred njimi pa steklenice žganja, sklede svinjine, trdo kuhana jajca in druge dobrote, a sredi njih v oblakih dima nasmejanega in razigranega svetnika, je sešel dneve življenja Mehdi Alija na zemlji. Devetkrat devet lepotic je pa ostalo v mestu Goriju, stoječem ob cesti, ki drži v Tiflis. In postale so pramatere najlepših žensk na svetu.

× 41 mrtvih pri železniški nesreči v Ameriki. Te dni je prišlo na železniški progji med Clevelandom in Acronom do trčenja med nekim osebnim in tovornim vlakom. Sila udarca je bila tako strašna, da se je več voz osebnega vlaka razbilo. Nesreča je terjala 41 smrtnih žrtev.

× General de Gaulle obsojen na smrt. Pred francoskim izrednim vojaškim sodiščem v Clermont-Ferrandu je bil v odsotnosti obsojen na smrt general de Gaulle, ki biva v Veliki Britaniji in zbira izven domovine Francoze za nadaljevanje vojne proti Nemčiji. Sodišče je spoznalo de Gaullea krivega veleizdaje zaradi poskušanih dejanj proti varnosti francoske države in zaradi pobega iz Francije v vojnem času. De Gaulle je bil obsojen na smrt, na vojaško degradacijo in na zaplembo vsega imetja. Ko je de Gaulle slišal vest o svoji smrtni obsodbi, je izjavil, da bo po zmagi nad Nemčijo že obračunal s svojimi sodniki.

× V Rusiji imajo neko novo orožje. Sovjetska vlada je podelila vojaškemu tehniku Bekčarevu veliko nagrado za iznajdbo nekega novega orožja, ki bo imelo v bodoči vojni odločilno vlogo.

× Lava iz ognjenika je ugonobila 50 vasi. Tokio je obiskal te dni na vse zgodaj potres, ki je dvignil prebivalstvo iz postelj. Človeških žrtev ni bilo. Huje je gospodaril ognjenik Tjuzan na otoku Mijaku. Njegovemu bljuvanju sta se pridružila podzemsko bobnenje in potres. Ljudstvo je prestrašeno zbežalo iz naselij ob vzhodni ognjenika. Oddelek vojne mornarice, ki je priplul na pomoč, pripoveduje, da je lava uničila 50 vasi in zažgala obsežne gozdove. Mnogo ljudi pogrešajo. Žareča lava se steka zdaj v neki zaliv, ki ga je že napolnila. Pred zalivom je nastal zaradi tega nov otok. Ognjenik je zadnjič bljuval leta 1874.

× Kanadsko delavstvo ni zadovoljno z izvažanjem bakra na Japonsko. Kanadski delavci javno napadajo kanadske podjetnike in jim očitajo, da gredo v svojem pohlepu po denarju tako daleč, da dobavljajo kovine in drugo blago sovražnikom britanskega imperija. Tako je družba Canadian Mines obljubila Japoncem ves baker iz svojega rudnika za naslednja tri leta.

× Vlak s sedemletno zamudo. Pred sedmimi leti so iz Beaumonta spustili proti Portu Bolivarju majhen vlak. Med potjo je nastala silna nevihta, ki je povzročila poplavo in razdejala deželo daleč naokrog. Železniški nasip je porušilo in vlak je obtičal v vodi. Ko je voda padla, so potniki šli peš do Porta Bolivarja, ki ni bil več daleč. Lokomotiva in vozovi so potem sedem let tičali na svojem mestu. Nihče se ni brigal zanje. Šele zdaj se jih je usmilil novi ravnatelj železniške družbe. Dal jih je na mestu za silo popraviti in je odredil, naj se vlak slavnostno odpelje v Porto Bolivar.



# Iz naših delavskih krajev

## Kako jeseniški delavec skrbi za zavarovanje

Vsi delavci KID so zavarovani pri Bratovskih skladnicah ter ima razvoj industrije močan vpliv na stabilnost krajevne skladnice. Iz statistike Bratovske skladnice se vidi, da imajo Jesenice vedno največji pribitek v vseh oddelkih zavarovanja. Leta 1937 je bil ustanovljen poseben pokojninski sklad za delavstvo KID in se mu glavnic naprestano ojačuje. O tem skladu smo že opetovano poročali kako pomemben je za celokupno delavstvo; saj se mu je pokojnina zvišala za 28 odst. Z ozirom na dobro konjunkturo in na podražitev vseh življenjskih potrebščin bi bilo potrebno ta sklad ponovno zvišati. Poleg tega ima delavstvo že desetletja svoje strokovne organizacije, ki predvidevajo v svojih pravih podpore za slučaj boleznin in brezposelnosti. Dalje imamo delavska podporna društva, katerih namen je v nujnih slučajih nezgod, brezposelnosti itd. nakazovati podpore svojemu članstvu. Strokovne organizacije in podporna društva zajemajo v svojem članstvu precejšen del delavcev KID.

V obratih s starejšimi in izkušenimi delavci so ustanovljeni posebni obratni podporni skladi. Le malo je obratov kjer ne bi vodili takega sklada, nekateri obrati ali izmene pa imajo ustanovljena tudi podporna društva. Skrbni in previdni kovinar je tedaj dobro zavarovan. Nekaj delavcev zlasti novostopivših stoji izven organizacije, izven podpornih društev in skladov. Ta delavec ali nima pravega smisla za taka prostovoljna zavarovanja, ali pa ne čuti potrebe ker ni navezan izključno na zaslužek v podjetju in vsled tega ne podpira delavstvu koristnih skladov in podpor.

Leta 1932 je bilo vse delavstvo sprto in ni imelo nobenega zaslužka; zato se tem bolj zaveda kakšno korist mu prinašajo podporni skladi. Takrat se je že pokazala potreba organizacij, kjer so le organizacije reševale vprašanja podpor delavstvu ali pa so organizirale druge izredne sklade za denarno podporo delavstvu. Tak posebni brezposelni fond je bil ustanovljen pri Bratovski skladnici za katerega je nakazala Borza dela večje posojilo. Leta 1939 je bil ta dolg pri Javni Borzi dela v Ljubljani popolnoma poravnana in je znašal presežek istega leta že nad 197.000 din.

Podjetje je pri raznih razpravah že opozarjalo zastopnike organizacij, da naj se pripravijo tudi na manjšo zaposlitev. V »Tovarniškem vestniku« je izšel v tem smislu poseben članek, ki opozarja delavstvo na bližajoče se redukcije. Ako pride res do kakšnih redukcij, bo delavstvo zopet navezano na razne podpore svojih organizacij, društev in skladov, ki so obvezni za vse delavstvo. Že danes lahko ugotovljamo, da bodo tisti delavci, ki so vključeni v organizacijah in društvi znatno bolj podpirani kakor neorganizirani, ki potrebe organizacije ne predvidevajo. Res je, da organizirano delavstvo ne skrbi samo za svoje članstvo, temveč sklepa v okviru možnosti obvezne pogodbe za vse delavstvo.

Poudarjamo, da so sedaj delavske razmere nekoliko znosnejše, da podjetje prav dobro uspeva in zato bi bilo prav ako v času dobre konjunktore poskrbimo za ojačanje vseh skladov.

## Ribnica

Z ozirom na težkoče, ki jih preživlja lesno delavstvo v Ribnici, sklicuje podružnica, v nedeljo dne 11. avgusta t. l. ob 9. uri dopoldne sestanek delavstva v gostilni g. Radanovića. Na ta sestanek bo prišel tudi zastopnik centrale, ki bo poročal o delu in prizadevanju podružnice in centrale za izboljšanje delavskega položaja. Na tem sestanku bo treba napraviti tudi sklepe za splošno izboljšanje delavskega položaja. Delavstvo pa se mora

zavedati, da bo uspeh zagotovljen le v skupnem in složnem delu.

Vsak tovariš naj pripelje s seboj na sestanek tudi eno delavce, ki stojijo še ob strani organizacije.

Takoj po prihodu vlaka pa se bo vršila tudi seja odbora podružnice.

Z ozirom na določilo § 4. kolektivne pogodbe je centrala posredovala pri posameznih podjetjih v Ribnici ter dosegla, da se je tarifna lestvica v gotovih podjetjih dvignila. To nam je sedaj uspelo v obratu g. Rudeža in pri Češarek i Lovšin. V ostalih podjetjih pa se vršijo še razgovori in upamo, da bomo dosegli uspeh tudi pri podjetju Kunstelj in Klunu.

## Videm-Krško

Podružnica obvešča vse tovariše, da se bo vršil izredni občni zbor v nedeljo dne 11. avgusta t. l. ob 9. uri dopoldne.

Dolžnost vsakega delavca je, da se občnega zbora udeleži in pomaga pri graditvi organizacije, ki je edina zaščitnica delavstva.

Na sestanek bo prišel tudi zastopnik centrale, ki bo poročal o pomenu, nalogah in težnjah organizacije.

## Loke pri Zagorju

Delavska politika z dne 18. junija 1940 prinaša članek, ki opisuje razmere v Kisovškem obratu. Dopisnik Delavske Politike opisuje in pravi, da prejema organizacija ZRJ stalne pritožbe radi neurejenih razmer v rudniku, radi visokih kazni, radi prenašanja nekih tračnic, radi nehygienične kopalnice itd. Mi priporočamo dopisniku Delavske politike, da pošlje ljudi, ki se stalno pritožujejo pri ZRJ k zaupnikom in to k katerimkoli odn. k onim, ki so jim bolj po volji, saj smo res tako razdeljeni kot navaža to dopisnik politike.

V splošnem pa moramo povedati, da se zaupniki v našem obratu dobro zavedajo svojih dolžnosti in se ne ozirajo na pripadnost posameznega delavca. Mi delamo v korist vsega delavstva ter složno z vsemi. Dobro pa bi bilo, da bi ZRJ oziroma njen dopisnik podučil delavstvo kje naj iznašajo pritožbe in kdo je prvi merodajen, da radi teh pritožb posreduje pri obratovodstvu.

Vsi rudarji bi morali biti malo bolj točni in vestni, na drugi strani pa bi se morali točno zavedati svojih pravic, vsako krivico pa bi morali takoj javiti zaupnikom. Nikakor pa ni umestno, da se iznaša kritika pred izvršenim običajnim in predpisanim postopkom. Ker so zaupniki na vsaki tretjini in jih delavstvo dobro pozna, naj vsak rudar pravočasno prijavi nedostatek zaupniku, pa smo sigurni, da bo vsa stvar urejena in bo tako tudi odpadla nepotrebna kritika.

## Medvode

Pretekli teden so se razširile pri nas govorice, češ da je naš zaupnik L. Oven zahteval pri podjetju, da naj se vsemu delavstvu, ki je vezano na premije odvzame en del češ, da so prevelike in naj se jih da tistim roko-delcem, ki je ne zaslužijo oziroma je še nimajo.

Ta debela laž je bila naročena nekemu staremu delavcu in jo je hitro raznesel med delavstvo dotičnega oddelka. Ta delavec je bele barve ter se je lažnjivih metod hitro poslužil, hoteč s tem porušiti uspešno delo NSZ. Beli gospod je bil že prepričan, da bo zaupnik tov. Oven zgubil na ta način veliko članov. Pripomnimo, da tako naročilo podpredsednika JSZ kot zaupnika ni v skladu z interesi vsega našega delavstva.

Zavedni delavci in člani NSZ so takoj stopili v stik s tov. Ovnom in zahtevali od njega pojasnila. Izjavil je, da je vse to grda laž in bo napravil primerne korake, da se stvar razčisti.

Nato smo bili pozvani v vodstvo Združenih papirnic v Goričanah zaupniki in tudi našašalec neresničnih vesti g. K. I. Pred odhodom v pisarno je obljuboval nam, da bo govoril samo čisto resnico. Govoril pa je po nasvetih, ki so mu jih dajali prizadeti. Po njihovem naročilu je smel povedati vse, samo tistih stvari ne, ki so bile umetno naročene. Gospodje beli so se bali, da ne bi stvar postala preveč črna za vse, ki stalno govore in pišejo po Kristusovih načelih.

Mi pa vemo, da Kristus ni lagal in da je učil čisto resnico, ki se je posebno izražala v ljubezni do svojega bližnjega. Svojemu bližnjemu moramo delavci pomagati in ne smemo delati tako, kakor naši beli delavci, ki bi svojega bližnjega najraje vtopili v žlici vode. Tako delo ni krščansko.

Članstvo podružnice NSZ prosimo in opozarjamo naj ne naseda škodljivcem delavstva. Opisani dogodek pa v dosti jasni sliki kaže, da ne drži nekaterih ljudi ničesar drugega skupaj kakor same izmišljene besede. V dokaz, da smo napisali čisto resnico smo pripravljani zagovarjati resnico tudi pred sodiščem.

## ZAHVALA.

Vojni obvezniki poklicani na orožne vaje se zahvalujemo podružnici NSZ v Medvodah za podporo, ki nam jo je odbor nakazal v največji potrebi. Tovariši organizirajte sel

## Razglas

Zaradi dopusta skladničnega zdravnika g. dr. Hafnerja Jožefa se z odsotnostjo od 1. do vstetega 10. avgusta 1940. preuredi zdravniška služba tako, da bo ordiniral g. dr. Čeh Milan za zavarovane člane od 7. do 12. ure in g. dr. Tancar Avguštin za vse družinske člane brez razlike gleed na njih bivališče od 14. do 16. ure.

Če se pokaže nujna potreba, da mora zdravnik ordinirati na domu bolnika, je treba klicati k zavarovanim članom g. dr. Čeha Milana, k družinskim članom pa g. dr. Tancarja Avguština.

## Razglas

Za mesec avgust 1940 se odreja siedeči vrstni red zdravniške službe ob nedeljah in na praznik, ki velja za vse družinske člane in zavarovane člane brez razlike na njih bivališče, in sicer:

- 11. avgusta g. dr. Čeh Milan,
- 15. avgusta g. dr. Hafner Jože,
- 18. avgusta g. dr. Tancar Avguštin,
- 25. avgusta g. dr. Hafner Jože.

## Jesenice-Javornik

Ze nekaj let so se vršile priprave za gradnjo nove bolnice. Krajevni odbor Bratovske skladnice je imel nalogo, da poišče za to gradnjo primeren prostor. Tako se je že v jeseni pričelo s pripravljalnimi deli na terenu, ki dobro napredujejo.

V soboto dne 27. t. m. je bilo skoro nepaženo polaganje in blagoslovitev temeljnega kamna. Tej skromni, toda pomembni proslavi so prisostvovali odborniki Krajevnega upravnega odbora bratovske skladnice, predsednik KID, župan in župni svetnik. Drugi o tej pomembni proslavi niso bili obveščeni. Mi želimo, da bo stavba skoro dograjena in izročena svojim namenom.

Dne 18. t. m. je bilo ustanovljeno »Podporno društvo Martinarne in pomožnih obratov« na Jesenicah. Že več let so delavci redno zbirali med seboj prispevke, da so nakazovali obolelemu sodelavcu za slučaj daljše boleznin podpore. Da si zasigura vsak posamezni delavec, ki plačuje, tudi pravico do redne podpore, je bil soglasni sklep, da se ustanovi tako društvo, v katerem ni razlike pripadnosti posameznika, katerikoli organizaciji.

Vse priprave za ustanovitev tega društva je vodil naš tov. Župan Tine, ki je bil tudi izvoljen za predsednika. Tudi tej socialni ustanovi želimo uspeha.

## Postani in ostani član

**Ciril Metodove družbe!**



# Narodna banka je zadeva vseh državljanov

»Hrvatski dnevnik« razpravlja o nameranem podržavljenju Narodne banke, katero vprašanje je že dalje časa na dnevnem redu. List zastopa stališče, da ima država nesporno pravico izvesti podržavljenje Narodne banke in da je sploh škoda izgubljati besede o tem. Nihče ne misli na to, da bi se dozdajšnjim delničarjem kar odvzele njihove delnice brez odškodnine. O kakem odvzemu premoženja torej ne more biti govora, čeprav ima država pravico zahtevati od svojih državljanov v izjemnih razmerah za izvedbo gotovih nalog tudi izjemne žrtve. Vprašanje, ki je danes zanimivo, je samo, ali bi bilo podržavljenje državne banke koristno.

Rečeno je že bilo, izvaja dalje glavno glasilu dr. Mačka, da so delnice Narodne banke v glavnem v rokah 24 bogatinov. Že samo kopičenje delnic v rokah tako majhnega števila delničarjev ni zdrav pojav. Finančna politika Narodne banke ni samo zadeva njenih delničarjev, temveč vseh državljanov, ki se poslužujejo njenih bankovcev kot plačilnega sredstva. Z ničemer ni mogoče opravičevati, da odločajo o kreditni politiki tako važne denarne ustanove ljudje, ki so znali dobiti v svoje roke njene delnice s pomočjo svojega bogastva. Kadar je treba zastopati narodne koristi, je za to vse prej pooblaščen še tako slaba vlada kakor pa zbor maloštevilnih delničarjev. Tako je vprašanje inflacije (pomnoženja bankovcev) in deflacije (manjšanja bankovcev v prometu) čisto zadeva države in vlade kot narodnega izvrševalnega organa, ne pa nekaterih bogatinov.

Resnica je, da lahko dela vsaka vlada pogreške, kakor jih lahko delajo tudi delni-

čarji. Vendar je v tem velika razlika. Proti finančni politiki delničarjev ni nobenega uspešnega pravnega leka. Proti finančni politiki vlade pa obstoji dolga vrsta sredstev, ki jih lahko zelo uspešno uporablja politično organizirani narod. Izkušnje nas uče, da je lažje zrušiti kako vlado kakor pa upravni svet Narodne banke.

»Hrvatski dnevnik« potem nadaljuje: »Nekateri se boje, da ne bi moglo privedi podržavljenja Narodne banke do inflacije. Mi se v to vprašanje ne spuščamo podrobno, temveč samo ugotavljamo, da mora skrbeti za napredek narodnega gospodarstva v prvi vrsti vlada in potem šele po njenih navodilih upravni svet Narodne banke. Razlogi, ki so privedli do razprav o podržavljenju Narodne banke, so gotovo tehtni. Ako v službenih vrstah za sedaj o tem vprašanju še javno ne govorijo, potem je to pripisati dejstvu, da bo prišlo na dnevni red z ostalimi načrti vlade, ki so gospodarskega pomena za nadaljni razvoj naše države. Ti načrti obstoje in se izpopolnjujejo. O tem je javnost že tudi dalje časa poučena.

Tem načrtom, ki streme za obnovo našega narodnega gospodarstva, bodo morala služiti vsa razpoložljiva denarna sredstva. Kolikor nam je znano, doslej še nihče ni preveč obogatel zaradi skrbi in ljubezni do naroda. Zato tudi nima ljudstvo posebnega zaupanja v bogatine Tega se morajo zavdati tudi delničarji Narodne banke. Srečni naj bodo, če ne kar presrečni, ko bodo prešli o priliki morebitnega podržavljenja Narodne banke odškodnino za svoje delnice, čeprav bi ostali tudi brez njih še zmerom dovolj bogati.«

## Tkaninskemu delavstvu je potrebna pomoč

V nedeljo je bilo v prostorih izpostave Delavske zbornice v Mariboru posvetovanje zastopnikov tkaninskega delavstva iz Maribora in okolice, mestne občine mariborske in Delavske zbornice. Razpravljali so o težavnem položaju tkaninskega delavstva, kateremu grozi zaradi čedalje večjih odpustitev, uvedbe brezplačnih dopustov in krašanja delovnega časa ob stalnem naraščanju draginje velika beda. Posvet je soglasno sklenil, da se morajo izdati nastopni ukrepi:

Delavstvu se morajo zjamčiti v času brezposelnosti potrebna sredstva za dostojno preživljanje. Na Zvezo delodajalcev tkaninske industrije in na tkaninska podjetja v dravski banovini naj se naslovi poziv, da priznajo odpuščenemu delavstvu v času brezposelnosti podpore po posebnem ključu, ki naj se določi po številu družinskih članov, in sicer v višini 50 odstotkov zaslužka za samce, do 100 odstotkov zaslužka za veččlanske družine. V primeru odpustitev naj postopajo podjetja socialno in naj odobravajo pri krajših prekinitvah dela plačane dopuste. Ako so odpustitve neogibne, naj se izvrše v spoznanju o obratnih zaupnikih in zastopnikih strokovnih združenj. Pri tem naj upoštevajo gnotni položaj delavstva. Nujna je uzakonitev uredbe o postopanju pri omejevanju in ukinjevanju obratov tvorniškega značaja, s katero naj se zaščiti prizadeto delavstvo. Vlada in odgovorni činitelji naj nujno izdajo vse ukrepe, da se zjamči redno obratovanje tkaninske industrije in s tem polno zaposli delavstvo. Posvet je sklenil pozvati Delavsko zbornico, naj skliče posvetovanje zastopnikov tka-

ninskega delavstva za vso Slovenijo, na kateri naj se sklepa o tem, kako bi bilo mogoče v bodoče preprečiti udarce, ki jih mora zdaj prenašati tkaninsko delavstvo.

# RADIO

## Ljubljana

od 11. do 18. avgusta.

**Nedelja, 11. avgusta.** 8.00: Jutrnji pozdrav. 8.15: Dueti harmonik (Vilibald Jenko in Miloš Mihelčič). 9.00: Napovedi, poročila. 9.15: Prenos cerkvene glasbe iz frančiškanske cerkve. 9.45: Verski govor (pater Valerijan Učak). 10.00: Radijski orkester. 11.00: Prenos promenadnega koncerta vojaške godbe. 12.00: Valček za valčkom (plošče). 12.30: Objave. 13.00: Napovedi. 13.02: Cimermanov kvartet. 15.00: Prenos pevskega in instrumentalnega koncerta z Jesenic. 16.30: Pol ure za dijake. 17.00: Kmetijska ura: Kako donosno uredimo malo gospodarstvo (inž. Greif Anton). 17.30: Slovenske narodne s spremljevanjem radijskega orkestra. 19.00: Napovedi, poročila. 19.20: Nacionalna ura: Potrebe našega turizma v današnjih prilikah (Drago Potočnik). 19.40: Objave. 20.00: Pisana šara (plošče). 20.30: Violinski koncert Inke Dernovškove (pri klavirju prof. Lipovšek). 21.15: Radijski orkester. 22.00: Napovedi, poročila. 22.15: Zdaj pa za ples (plošče).

**Ponedeljek, 12. avgusta:** 7.00 Jutrnji pozdrav. 7.05: Pisan venček veselih zvokov.

12.00: Solisti naprej (plošče). 12.30: Poročila, objave. 13.00: Napovedi. 13.02: Radijski orkester. 14.00: Poročila. 19.00: Napovedi, poročila. 19.20: Nacionalna ura: Barbanti Brodano, italijanski dobrovoljec v srbsko-turški vojni (Miodrag Ristić). 19.40: Objave. 20.00: Malta (Viktor Pirnat). 20.10: Stari štajerski gradovi (prof. Leon Pettau). 20.30: Koncert Delavskega glasbenega društva. 21.15: Podoknice (plošče). 22.00: Napovedi, poročila. 22.15: Lahka glasba (radijski orkester).

**Torek, 13. avgusta:** 7.00: Jutrnji pozdrav. 7.05: Napovedi, poročila. 7.15: Pisan venček veselih zvokov (plošče). 12.00: Slavnostni pevci (plošče). 12.30: Poročila, objave. 13.00: Napovedi. 13.02: Sprehod po Jugoslaviji (koncert radijskega orkestra). 14.00: Poročila. 19.00: Napovedi, poročila. 19.20: Nacionalna ura: Meštrovicjevi portreti II. (Branko Mašič). 19.40: Objave. 20.00: Deset minut zabave (Fran Lipah). 20.10: O potrebi počitnic (prof. Etbin Bojc). 20.30: Pevski koncert Majde Dugan-Lovsetove (pri klavirju prof. Čedomil Dugan). 21.15: Radijski orkester. 22.00: Napovedi, poročila. 22.15: Veselje in žalost (koncert radijskega orkestra).

**Sreda, 14. avgusta:** 7.00: Jutrnji pozdrav. 7.05: Napovedi, poročila. 7.15: Pisan venček veselih zvokov (plošče). 12.00: Waldteuflovi valčki (plošče). 12.30: Poročila, objave. 13.00: Napovedi. 13.02: Harmonika solo (Ivo Podobnikar). 14.00: Poročila. 18.30: Mladinska ura: Kaj pravita znanost in tehnika (prof. Adlešič). 18.45: Glasbene slike (plošče). 19.00: Napovedi, poročila. 19.20: Nacionalna ura: Kulturna misija mesta Skoplja (dr. Piro Slijepčević). 19.40: Objave. 20.10: Podporni sklad za onemoglost, starost in smrt (Milko Piriš). 20.30: Pevska zbor »Cankar«. 21.15: Godalni kvartet s kitaro. 22.00: Napovedi, poročila. 22.15: Za boljšo voljo (plošče).

**Četrtek, 15. avgusta:** 9.00: Napovedi, poročila. 9.15: Prenos cerkvene glasbe iz trnovske cerkve. 9.45: Verski govor (prof. Filip Terčelj). 10.00: Samospevi Virškove Milene (pri klavirju Venturini). 11.00: Radijski orkester. 12.30: Objave. 13: Napovedi. 13.02: Samospevi A. Sekule s spremljevanjem kitarar (Stanko Prek). 14.00: Operetni venčki (plošče). 17.00: Kmetijska ura: Uporaba sadja na kmetih (Franjo Kafol). 17.30: Prenos koncerta vojaške godbe planinskega polka iz Škofje Loke. 19.00: Napovedi, poročila. 19.20: Nacionalna ura Božidar Raič, slovenski narodni buditelj (Rudolf Dostal). 19.40: Objave. 20.00: Tamburaški orkester (Karmelj). 20.45: Slovenska lahka glasba (plošče). 22.00: Napovedi, poročila. 22.15: Veseli zvoki (radijski orkester).

**Petek, 16. avgusta:** 7.00: Jutrnji pozdrav. 7.05: Napovedi, poročila. 7.15: Pisan venček veselih zvokov (plošče). 12.00: Naša pesem (plošče). 12.30: Poročila, objave. 13.00: Napovedi. 13.02: Iz opernega sveta (radijski orkester). 14.00: Poročila. 14.10: Turistični pregled Tujskoprometne zveze. 19.00: Napovedi, poročila. 19.20: Nacionalna ura: Iz življenja Dubrovčanov v XV. in XVI. stoletju (dr. Tomislav Jakič). 19.40: Objave. 20.00: Za planince. 20.10: Pravilno spravljanje in konserviranje povrtnine (Helena Kelharjeva). 20.30: Pevski in orkestralni koncert slovenske glasbe. 22.00: Napovedi, poročila. 22.15: Halo, dame volijo! (plošče).

**Sobota, 17. avgusta:** 7.00: Jutrnji pozdrav. 7.05: Napovedi, poročila. 7.15: Pisan venček veselih zvokov (plošče). 12.00: Pisana vrsta veselih reči. 12.30: Poročila, objave. 13.00: Napovedi. 13.02: Pisana vrsta veselih reči. 14.00: Poročila. 17.00: Otroška ura (Manica Komanova). 17.30: Otroški svet (plošče). 17.50: Pregled sporeda. 18.00: Radijski orkester. 18.40: Narodna in нравna vzgoja mladine (Ljubo Šnuderl). 19.00: Napovedi, poročila. 19.20: Nacionalna ura: Kaj vemo o zemlji in nebu (dr. Maleš). 19.40: Objave. 20.00: Znanje-politični pregled (dr. Alojzij Kuhar). 20.30: Prešmentane počitnice. Pisan večer. Napisal Mirko Ljubič. Izvajali bodo člani radijske igralske družine. 22.00: Napovedi, poročila. 22.15: Radijski orkester.